

BULLETIN

Národní protidrogová centrála Praha

ročník V

čtvrtletník

4/99

Bulletin
Národní protidrogové centrály

Vydavatel :
Národní protidrogová centrála ÚOOZ S
KP P ČR

Vedoucí redakční rady:
npor. Miloš Vaněček

Adresa :
Policie ČR, PS 41/V5, 156 08 Praha 5,

Vydává :
oddělení vydavatelství obchodního
odboru Tiskárny MV, Hybernská ul.č.2,
112 19 Praha 1,
tel: 24212671 fax :24217313

Tiskne:
Tiskárna MV, p.o.Bartůňkova 4,
149 01 Praha 4
tel.7957011 fax 7952603
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč
Objednávky přijímá a vyřizuje Obchodní
odbor Tiskárny MV, Hybernská 2, 112 19
Praha 1

**Distribuci a předplatné pro Slovenskou
republiku zabezpečuje :**

Magnet-Přes Slovakia s.r.o.
P.O.Box 169, 830 00 BRATISLAVA
tel./fax: předplatné 07/525 45 59
(07/444 545 59)
tel./fax: administrativa 07/525 46 28
(07/444546 28)

sídlo firmy :
Teslova 12, 821 02 Bratislava

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři
Přetisk povolen pouze se souhlasem
redakční rady

Podávání novinových zásilek povolila
Česká pošta s.p., Odštěpný závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu policie ČR,
obecní policie, SZ, soudů a vybraných
institucí

Povoleno MK ČR - 7834
ISSN 1211 - 8834

Grafické zpracování titulní strany:
Tereza ŠMAHOVÁ

Obsah:

- 1) **Doc. RNDr. PhMr. Jarmila Večerková, CSc**
Doc. Ing. Balíková, CSc
Strana 3
- 3) **Bylo to dávno, hodně dávno IV.**
Jiří Panuš
Strana 7
- 4) **Nešťastná náhoda, sebevražda nebo
závažný trestný čin ?**
Jaromír BADIN, Jaroslav ŠEJVL-
Strana 11
- 5) **Boj proti podlounictví s drogami v rámci
Celní správy**
JUDr. Miroslav MAREK,
Strana 20
- 6) **Arabské drogové sítě - obchod s kanabidem**
PhDr. Miroslav NOŽINA
Strana 23
- 7) **Arabská komunita a její zapojení do obchodu
s omamnými a psychotropními látkami v ČR**
Zdroj Národní protidrogová centrála
Strana 25
- 8) **INTERPELACE**
Strana 30
- 9) **Knihovnička Bulletinu**
Strana 41

Doc. RNDr. PhMr. JARMILA VEČERKOVÁ, CSc
významná osobnost forenzní toxikologie

Zpracovala Doc. Ing. Marie Balíková, CSc, Ústav pro toxikologii a soudní chemii, 1. LF UK a VFN, Praha

Už první setkání s výraznými osobnostmi upoutává naši pozornost a dojmy postupem doby málokdy zevšední. Možnost sdílet část dne s takovými lidmi bývá darem, který nám vyměřený čas obohacuje. U paní docentky Jarmily Večerkové to nebylo a není jinak.

Nastoupila jsem na Ústav pro toxikologii a soudní chemii v roce 1978 z teoretického prostředí chemických ústavů Akademie věd a velmi brzy mi bylo jasné, kdo bude mým hlavním, byť neoficiálním, učitelem v novém oboru soudní chemie a toxikologie. Myslím, že všichni, kdo s ní spolupracovali a učili se u ní, kdo k ní přicházeli ke konzultacím o specifických toxikologických problémech, poznali rychle, že jednali s profesionálem nejen velmi vzdělaným, zkušeným, ale také vědecky i lidsky poctivým a skromným. I středoškolští laboranti, které vedla, oceňovali její přímost, férovost a pedagogické schopnosti. Její hluboká znalost toxikologie je příznivou shodou okolností optimálně podložena syntézou několika teoretických základů, a sice dokonalým přehledem v organické chemii, znalostí molekulárních struktur, přesmyků, syntetických reakcí, dále dobrou orientací v lékařské chemii a biochemii, a tedy znalostí biologických materiálů, a nakonec i vzděláním a praxí ve farmacii a botanice. V práci toxikologů nejsou jednoduché senzační zkratky pro laiky, proto není jejich činnost zrovna mediálně atraktivní. Toxikologové poskytují své služby veřejnosti zprostředkovaně prostřednictvím jiných dalších profesí, např. lékařů či právníků, ale i od výsledků jejich trpělivé a exaktní práce v laboratořích se odvíjí mnohdy další osudy lidí.

Jarmila Večerková se narodila v učitelské rodině 1. 2. 1924 v Banské Štiavnici. Během druhé světové války byla zaměstnána v lékárně. Po otevření vysokých škol po válce studovala na lékařské a Přírodovědecké fakultě University Karlovy obory farmacie a chemie, kde získala tituly magistra farmacie v roce 1948 a doktorát přírodních věd v roce 1952. Již před dokončením studia pracovala jako studentská vědecká síla na I. ústavu pro chemii lékařskou a soudní, kde později působila jako odborná asistentka a postupně až jako samostatná vědecká pracovnice. Převážnou pracovní náplní byla výuka studentů medicíny a v padesátých letech též farmacie. V roce 1965 obhájila kandidátskou disertační práci v lékařských vědách, v roce 1991 se habilitovala na 1. lékařské fakultě UK v oboru biochemie.

V roce 1960 byla převedena tehdejšími přednostou profesorem Káclem na samostatně se vyčleňující pracoviště na Ústav pro toxikologii a soudní chemii, který tehdy vedl profesor Emil Švagr a který byl do té doby součástí I. ústavu pro chemii lékařskou a soudní. Se změnou pracovního zařazení se změnila i její pracovní náplň. Své znalosti z biochemie a syntetické organické chemie začala uplatňovat se zřetelem na praktické využití v analytické toxikologii, tj. při průkazu přítomnosti tox v biologických materiálech se specializací na drogy a léčiva. Tyto praktické cíle si ale vyžadovaly předcházející výzkum, zaměřený především na biotransformaci xenobiotik, nutný k poznání osudu tox v organismech. Nové poznatky o biotransformaci a distribuci tox v organismu v souvislosti s toxikologickou analytikou tvoří jádro publikovaných experimentálních prací v referátových časopisech i monografiích v počtu více než 200. Práce zahrnují i praktické aplikace na případy akutních intoxikací a využití výsledků toxikologických analýz v diferenciální diagnostice. Průkaz neznámých tox v biologických vzorcích je úkol nesmírně obtížný a vyžaduje postupnou aplikaci logicky řazených chemických postupů, které se odvíjejí od dílčích výsledků. Velkou zásluhou Jarmily Večerkové je vybudování v ČR i v zahraničí unikátního analytického

systemu pro záchyt a identifikaci neznámých léčiv a drog v biologických materiálech pomocí tenkovrstevné chromatografie s barevnými detekcemi. Za dlouholetý vývoj a praktické vedení prací v této oblasti byla v roce 1988 vyznamenána u příležitosti 200letého výročí založení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

Docentka Večerková má také nesmírné zásluhy na postgraduálním vzdělávání mladších toxikologů. Otázka postgraduálního vzdělávání analytických toxikologů nebyla nikdy v Československu ani nyní v České republice uspokojivě systémově řešena. Vyjimečné interdisciplinární vzdělání Jarmily Večerkové je výhodným mostem mezi dosud poskytovaným odděleným pregraduálním vzděláním lékařů a chemiků, umožňuje komplexní porozumění toxikologickému problému, tolik potřebnému pro kvalitní řešení případů. Unikátní poznatky a zkušenosti, které předávala mladším toxikologům z celého bývalého Československa na odborných seminářích a pravidelných praktických laboratorních kurzech, které sama iniciativně organizovala a řídila na našem pracovišti od sedmdesátých let až téměř dodneška, přitahovaly obrovský zájem a kapacita kurzů bývala téměř vždy vyčerpána. Dodnes spolupracuje s katedrami institutů pro doškolování lékařů a jiných zdravotnických pracovníků v Praze i v Bratislavě poskytováním vyžádaných přednášek. Je autorkou řady výukových pomůcek, skript, monografií.

Od poloviny sedmdesátých let se ve své toxikologické práci zaměřila na sledování rozvíjející se toxikomanie v ČSFR a jejích trendů. Zásluhou týmu pracovníků, které v té době řídila, byly na Ústavu pro toxikologii a soudní chemii odkryty různé způsoby ilegální výroby drog využívající izolační i syntetické procesy. Kontrolní toxikologická vyšetření biologického materiálu ukazovala na abususe různých omamných a psychotropních látek poměrně snadno dostupných zejména v produktech farmaceutického průmyslu, ale i ze zdrojů přírodních.

V šedesátých letech bylo možné pozorovat abususe kodeinu, efedrinu, fenmetrazinu, vyhledávány začaly být i jiné opiáty, morfin, pholcodin, ethylmorfin. V sedmdesátých letech se přidal trihexyphenidyl, pethidin, pentazocin, tilidin, dostupné hlavně zdravotnickým pracovníkům. Spektrum zneužívaných drog se časem poněkud měnilo, např. abususe barbiturátů byl v sedmdesátých letech nahrazován abusem benzodiazepinů. Centrálně euforizující látky z přírodních zdrojů (atropin, morfin, psilocybin, cannabinoidy) byly mezi toxikomany méně frekventované. Podrobné odborné informace a přehled o zneužívání omamných a psychotropních látek byly postupně publikovány v řadě článků uveřejněných v časopisech Kriminální sborník či Československá Kriminalistika a je nadbytečné je zde opakovat. Nejdůležitější publikace bych si dovolila připomenout:

1. J. Večerková: Problematika zneužívání methamfetaminu (Pervitinu). Kriminální sborník 30, 1986, č. 7, str. 420
2. J. Večerková, M. Balíková: Problematika zneužívání Alnagonu. I. Kriminální sborník 31, 1987, č. 5, str. 302
3. J. Večerková: Problematika zneužívání Alnagonu II. Kriminální sborník, 32, 1988, č. 2, str. 65
4. J. Večerková: Zneužívání složených farmaceutických přípravků obsahujících kodein, resp. efedrin. I. Antitusika v lékové formě kapek (Pleumolysin, Ipecarin, Benephorin). Kriminální sborník 33, 1989, č. 12, str. 547
5. J. Večerková: Zneužívání složených farmaceutických přípravků obsahujících kodein, resp. efedrin. II. Antitusika v lékové formě tablet (Spasmoveralgin, Harbureta, Korylan, Kodynal). Kriminální sborník 34, 1990, č. 4, str. 164
6. J. Večerková: Léková toxikomanie v ČSFR. Čs. Kriminalistika 1990, č. 3-4, str. 241

7. J. Večerková: Problematika zneužívání hydrocodonu v ČSFR - přípravek „Brown“. Čs. kriminalistika 1992, č. 3, str. 216

V přehledu lékové toxikomanie jsou dva přípravky mimořádně významné, a to proto, že jejich abusus je vždy v určité souvislosti s nedovolenou přípravou omamných a psychotropních látek. Zatímco v případě zneužívání alnagonu či jiných léčiv jde o manipulace využívající izolační procesy, příprava hydrocodonu či methamfetaminu je založena na metodách chemických syntéz. Z trestně právního hlediska naplňuje ilegální příprava „Brownu“ či „Pervitinu“ plně skutkovou podstatu nedovolené výroby omamných prostředků podle § 187 trestního zákona.

Při kontrolní toxikologické analýze, prováděné pod vedením Jarmily Večerkové na Ústavu pro toxikologii a soudní chemii, byl výskyt hydrocodonu poprvé zachycen v roce 1975. U jednoho toxikomana se v moči vyskytl neobvyklý nález několika bazí morfinové řady. Po separaci byly hlavní složky identifikovány jako kodein, hydrocodon, dihydrokodein. Výskyt nezůstal ojedinělý, v krátké době se nález opakoval u jiného toxikomana. Bylo zřejmé, že nezvyklou kombinaci tří strukturně blízkých bazí nelze vysvětlit jednoduše, současnou aplikací tří odpovídajících přípravků. Vysvětlení bylo nutné hledat v dosud nepoznané ilegální činnosti, v manipulaci s kodeinem, jejíž cílem byla syntéza omamné látky s farmakologickou účinností vyšší, než má kodein sám. Jarmila Večerková, která jako první zjistila zneužívání této opiátové směsi, je nutné připsat objasnění podstaty nedovolené výroby omamného prostředku obsahujícího hydrocodon, zvaného mezi toxikomany „Brown“.

Methamfetamin nebyl a není obsažen v žádném tuzemském ani importovaném legálním farmaceutickém přípravku. Po zkušenostech s hydrocodonem nebylo pochyb, že výskyt methamfetaminu v kontrolní toxikologické praxi je nutno vždy spojovat s nedovolenou přípravou, která však až do roku 1985 zůstávala bez postihu. Teprve vyhláškou MZ a MS č. 127/1984 Sb. byl methamfetamin dodatečně zařazen na seznam omamných a psychotropních látek.

Zatímco se léková toxikomanie v ČSFR do roku 1989 vyznačovala velmi specifickými rysy a byla více méně problémem poměrně uzavřených komunit, drogová scéna po otevření hranic dobrému i zlému v roce 1989 dožala dramatických změn a rozměrů, aniž společnost byla na obranu hmotně i duševně připravena. Metodická aktualizace v toxikologických laboratořích nemohla být dílem okamžiku a pouze v závislosti na dostupných financích jsme mohli postupně reagovat na rychle se měnící spektrum dostupných drog. Bylo nutné prostudovat spoustu zahraniční odborné literatury, konzultovat zahraniční kolegy, naučit se pracovat s novými přístroji, zavádět metody stopové analýzy, poznávat biotransformace nových drog, naučit se je účinně izolovat z biologického materiálu. Jarmila Večerková, nyní již v důchodovém věku, byla naší významnou spolupracovnicí a poradkyní. Významně se podílela na výzkumných studiích a na zavádění nových metod, na řešení řady kazuistik. Z poslední doby pocházejí práce, které se věnují průkazu kokainu a heroinu v biologickém materiálu, průkazu heroinu a jeho příměsí. Byla neúnavným iniciátorem pro vývoj nových metod, např. vedoucí k rozpoznání aplikace nových benzodiazepinových derivátů, tzv. triazolobenzodiazepinů. Příslušné odborné publikace vyplývající ze zmíněných studií lze nalézt v časopise Kriminalistika, popř. v Československé patologii s přílohou Soudní lékařství.

V řadě neplodných diskusí vyvolaných liberály o osobních svobodách toxikomanů, výhodách legalizace tzv. měkkých drog, o výhodných projektech lékařského předepisování heroinu, diskusí s tvrzením, že drogy tady byly a budou a že se jim nelze ubránit, přes tyto obratné manipulace s veřejným míněním prostřednictvím médií, zachovávala si Jarmila Večerková vždy jasnou hlavu. Poukazovala vždy na skutečnost, že jako odstranění váhavosti

při zrušení volného prodeje alnagonu marginalizovalo problémy s ním spojené, tak také snížení dostupnosti jiných drog veřejnosti musí přinejmenším ochránit mládež před nebezpečnými pokušeními alespoň v kritické době dospívání a je nejlepší prevencí před nárůstem toxikománie. Stejně tak dokázala rozpoznat falešný křik o kriminalizaci naší mládeže po rozšíření trestního zákona o § 187a, kterým je držení většího množství drog nezákonné.

Její komplexní racionální uvažování o společenských problémech, lidský smysl pro poctivost a zákonnost a vedle těchto vlastností velké odborné znalosti z toxikologie jsou zárukou objektivních a bezchybných důkazů jejích expertíz. Své poznatky a zkušenosti z toxikologické praxe uplatňuje po řadu let v posudkové činnosti v oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie a soudní chemie. Soudní znalkyní byla jmenována ministrem spravedlnosti v roce 1977 a od té doby podala několik set soudně znaleckých posudků vyžádaných především orgány činnými v trestním řízení. Její význačná profesionalita je odborné veřejnosti široce známa, je žádanou soudní znalkyní a přibíranou konzultantkou při řešení řady komplikovaných případů. Jejím odchodem do důchodu zůstane na Ústavu pro toxikologii a soudní chemii a v celé české toxikologické odborné obci mezera, kterou nebude snadné ve srovnatelné kvalitě zaplnit. Jarmila Večerková ovšem říká: „Nehodlám ještě fídlátka zabalit, protože se řídím krédem - bez práce by byla v životě nuda. Práce je pro mne konstruktivní ovládání hmoty. A ta matérie, ať už organické molekuly nebo biomateriál, vás ponouká, abyste do té hmoty šťourali ze všech stran, až najednou zjistíte, že vás hmota poslouchá, že jí rozumíte. Jistě jste už zažili ten báječný pocit, kdy jste dostali odpověď na kladené otázky. To je euforie a práce je mojí drogou, takže já ještě nekončím.“

BYLO TO DÁVNO, HODNĚ DÁVNO IV.

Aneb pašeráci a finančné vzpomínajú

Jiří PANUŠ, CELNÍ INSPEKTOR

Vítězslav ŠEFČÍK, * 27. března 1910 v Dobré okres Frýdek, bytem Králíky č.454

zpracováno podle vyprávění pamětníka v roce 1984

Sloužil jsem jako financ na Dolní Lipce. V tomhle úseku se hlavně pašoval cukerin. Také se pašoval náš cukr z Německa sem a naši lidé ho tam tenkrát kupovali za tři koruny a tady stál pět korun dvacet haléřů. Československá republika tenkrát Německu našim kvalitním cukrem platila stroje a jiné věci a ti si tam na něj dávali potom svoji cenu.

Cukerin byl tedy zavedený tím, že jeden pašerák se ve Steinbachu oženil. Byl to Brauner, který ale neznámým nedal. On měl svoji klientelu a nebylo do ní možno vniknout. My jsme tam poslali i svoje lidi, ale on nedal. Měl svůj charakter - pašerácký charakter. On si držel svoje linky a zajímal se jen o velké pašeráky, kteří to dodávali třeba do továren na limonády. Malými se nezabýval, těm které neznal, nenechal vůbec nic. Ti malí museli až do Mezilesí nebo do Klodska a tam si nakoupili menší množství. To ale bylo už riskantní, a tak jim nezbývalo, než se stát překupníky a nebo nosit pro ty zavedené.

Jeden Boříkovický pašerák byl s námi za dobře a hodně nám pomohl, hlavně v těch posledních měsících a dnech samostatné ČSR, byl ve Steinbachu. Bylo tam vidět od Českých Petrovic a od hraničního kopce tam byl takový jazyk lesa až téměř k Braunerovi. Rozhodli jsme se, že se podíváme přímo tam a na Německé straně jsme viděli lidi, jak dělají na poli. Chtěli jsme zavolat toho našeho známého z Boříkovic, tak přišel a vzal nás tam. Pak se to nějak provalilo na Německé finanční stanici a přes Ministerstvo zahraničí to přišlo až do Prahy. Musel jsem tam kvůli tomu a dostal jsem napomenutí. Že tam nesmíme chodit, že nesmíme překračovat hranici, a to ani v civilu.

Pašeráci chodili ve skupinkách, tak tři až pět lidí a někdy tam zůstávali i několik dnů. Pašerák nesl tak dvacet kilo cukerinu a to v ruksaku. A ten první, co je vedl, měl v aktovce tak čtyři až pět kilo. To byl předák a ten měl vždycky míň.

Jednou jsem byl na hradle, které je postaveno směrem k Lichkovu ve stanici ČSD Dolní Lipka a bylo asi pět až deset minut ráno po čtvrté hodině. Bylo to na podzim a zazvonily dráty a já říkám: „ „ „ „ Copak se tu děje ... ? “

„To mi tady někdo chodí, před návěstidlem přes ty dráty a jak tam prolézá, tak mi to tady tak mlátí...“ říkal hradlář. Jak často ... ? ptám se. Ale někdy i dvakrát za týden. Tak jsem to hlásil, že nám tam někdo chodí. Byla to skupina z Písařova, ale to jsme zjistili až potom.

Provoz na celnici v Dolní Lipce byl od 04.00 hodin do 24.00 hodin a finanční hlídka byla na celnici jako pomocný orgán. Od půlnoci do čtyř byl však financ venku a dělal hlídku v okolí, a proto oni čekali, až se od čtyř začne úřadovat, vzduch bude čistý a financ se stáhne k celnici.

V tom případě věděli, že bude cesta volná, a tak mazali přes potok, přešli dráty a dále po polích a mezích k Červené Vodě a Písařovu.

A tak jsme asi měsíc dávali pozor a společně s finančníky z Králík jsme je chytli. Jeden z těch pašeráků měl hůl a jak financ Loukota pustil psa, praštil ho, a podařilo se mu utéct zpátky do Německa. Ale ty ostatní jsme chytli a všichni tři pak už řekli, co prováděli.

Takže taková maličkost nás přivedla k tomu, že jsme najednou zadrželi 60 kilo cukerinu. Bylo to moc peněz. Tenkrát se vyráběl pouze cukrín v Bohumíně a Bohumín nám vyplácel za kilo 80,- korun náhrady, když jsme jim to dodali. To jsme pak dostávali tzv. „zadržné“.

To dostali ti příslušníci, kteří na akci byli zainteresováni, nebo když to chytil sám, tak to dostal sám. Dělal se to však tak, že se to psalo na všechny - prostě jednou chytil ten a po druhé ten, ale napsali jsme to na všechny. Přece jsme byli parta. To se stalo v roce 1935.

Ještě jeden příběh, který byl spíše příběhem celníků, ale dokresluje tehdejší těžkou dobu. Já jsem končil službu, ale ještě jsem se tam nějak zdržel. Z Německa přijel nějaký občan, byl to pražák. To bylo na celništi v Dolní Lipce. Nepřihlásil k celní kontrole takovou velkou pannu, co zavírá oči. Byla asi 3/4 metru dlouhá v takové uzavřené krabici. Měl ji v autě za sedadlem, vzadu schovanou. Já tomu celníkovi ještě pomáhal dělat kontrolu vozu, to auto jsem prohlížel a na tu krabici jsem přišel.

„Hračky se přece bezcelně nemůžou dovážet, na to jsou cla ! To jste nevěděl ?“ povídá ten celník. Takový byl tehdy předpis.

„To mě nezajímá, já clo platit nebudu !“ odpověděl.

„Tak já vám ji zabavím !“ zase na to ten celník a situace se přioštrovala, rozhovor začal nabývat na síle.

„Ale dáte mi na to potvrzení ...“ povídá nakonec ten cestující, a budete mně ji muset stejně poslat.

Celník s ním ještě měl nějaký pohovor, ale on mu samozřejmě neřekl, že je poslancem NSDAP. Arogantně vystupoval dál, vytahoval se a celníka to namíchlo, a tak to nakonec vzal přesně podle předpisu ! Přestal se s ním bavit, pannu zadržel a napsal potvrzení.

Do týdne přišel příkaz Zemského finančního ředitelství: okamžitě poslat majiteli tu pannu, na svoje útraty a nebezpečí. Měl prý provést takovou kontrolu, aby ten průkaz poslance sám objevil. Kdyby to byl celník věděl, tak dal od toho určitě ruce pryč, tohle už tenkrát nebylo jednoduché. Ale to už nesla doba, a byla to taková jediná nepřijemná záležitost za celá ta léta.

Do sboru finanční stráže jsem se přihlásil na výzvy Ministerstva vnitra k vojákům, kteří končili vojenskou službu v roce 1934-35. Důvodem výzvy byla situace v našem pohraničí, kde Henleinova politická strana vedla občany německé národnosti k nespokojenosti s naším státním zřízením.

Dne 30.března 1935 byl jsem přidělen k výkonu hraniční služby na oddělení finanční stráže v Dolní Lipce s hodností dozorce finanční stráže.

Dnem 1.zář 1936 do 30.listopadu 1936 byl jsem povolán do kurzu pro finanční stráž v Praze.

V roce 1938 byl jsem odvelen na sedm dnů do Rychnova na Kněžnou k pyrotechnickému výcviku pro účely SOS. Při výcviku jsem byl zaměřen na případnou nutnost zničení železniční trati ze stanice Lichkov ke státní hranici. Rozkaz, který jsem v kritické době ke zničení obdržel, byl třikrát odvolán.

Po záboru našeho pohraničí byla nařízena evakuace finanční stráže z celnice Dolní Lipka do obce Hnátnice u Ústí nad Orlicí, kde jsme prováděli celní uzávěru na silnici u Černovíru.

Po Hitlerem vynuceném utvoření z našeho státu protektorátu Čechy a Morava, byla celní uzávěra v Hnátnici zrušena. Taktéž se stalo i ostatním útvarům finanční stráže. Vedení na Zemském finančním ředitelství v Praze věřilo v návrat naší samostatnosti, proto nerozpustilo sbor finanční stráže a umístilo příslušníky kde se dalo.

Já jsem byl z Hnátnice umístěn dne 19.zář 1939 do tabákové továrny v Sedlci u Kutné Hory. Dne 19.října 1939 katastrálnímu úřadu měřickému v Pardubicích, dne 23.října k berní správě v Pardubicích a dne 15.listopadu 1939 pro službu vyživovací k Okresnímu úřadu v Pardubicích. Po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou, na výzvu vysílanou Zemským finančním ředitelstvím radiem v Praze, jsem dne 22.května 1945 znovu nastoupil službu na oddělení finanční stráže v Dolní Lipce.

Na celnici mi byla přidělena místnost pro svobodné s jednoduchým příslušenstvím. Celnice, dostavěná v roce 1934, byla bez elektrického osvětlení. Stravování pro svobodné v české Nádražní restauraci nebo v německých restauracích v Boříkovicích nebo v Lichkově. telefon byl v budově celnice služební. Nošení stejnokroje povinné i v době mimo službu. Na stejnokroj pobírán příspěvek 300,- Kč čtvrtletně. Dopravní prostředky nebyly žádné, jen vlastní kola. V zimě vlastní lyže. Technické pomůcky pro celní úřad a ostrahu státní hranice nebyly žádné.

Můj nástupní plat s hraničním příplatkem byl 8.850,- korun ročně. Dne 1.dubna 1940 jsem byl jmenován respicientem finanční stráže s platem 13.260,- Kč ročně. Dne 1.května 1944 byl jsem jmenován vrchním respicientem finanční stráže s platem 13.260,- korun ročně. Dále zvyšován podle platné platové stupnice.

V úseku přiděleném pro výkon služby v katastru obcí Dolní Lipka, Prostřední Lipka, Boříkovice a Lichkov docházelo k pašování hlavně cukerinu, pak cukru, který u nás stál 5,20 a v Německu 3,50 Kč, a byl to náš cukr. Dál se pašovaly zapalovače a podobně. Pašováním cukerinu vznikla našemu monopolu státu značná škoda, a za dopadení byla udělována odměna. Úspěchů při zadržení pašeráků s menším množstvím bylo mnoho. Největší úspěch bylo zadržení šesti pašeráků se 120 kg cukerinu. Že celý kolektiv, pochvala a velká odměna těšila, není nutné uvádět.

Cukerín k nám pašovaný nepodléhal v Německu vývoznímu clu a byl německými celníky podporován.

Od nás se pašovaly do Bobischau koně, vozy naložené dvousečným jetelovým semínkem, a toto zboží taktéž nepodléhalo vývoznímu clu podle celního sazebníku.

Že práce v této době nebyla lehká, uvádím případ. Vrchní respicient Běláč zabavil velkou pannu, kterou cestující při příjezdu autem měl ukrytou a nepřihlásil ji k proclení a rovněž odmítl clo zaplatit. Během několika dnů přišel rozkaz z celní správy Praha, aby pannu okamžitě odeslal na své útraty občanu německé národnosti, kterému byla správně odebrána. Jednalo se o poslance Henleinovi strany.

Můj nejsmutnější příběh byl, když ve dvanáct hodin jsme opouštěli celnici a vojenské auto nás odváželo do kasáren v Moravském Karlově. Dále pak když nám byl poskytnut oběd, pěšky do Jablonného nad Orlicí.

Ještě před rokem 1938 byly německé celnice zesíleny větším počtem poddůstojníků z armády. Od této chvíle byl návštěvní styk v obou návštěvních pásmech slabší. V tomto roce byly v Německu z našich pašeráků ustanoveny bojůvky (ordneři) a tyto po výcviku úkolovány na přepady objektů finanční stráže. Je známo zapálení celnice v Bartošovicích a v Bílé Vodě. Na celnici v Dolní Lipce proveden třikrát útok z Bobischau. Stříleno z pušek, kulometů, granátů a vystřelovány rakety. Přístup k celnici chránili tři služební psi svým hlasitým štěkotem. Ordneři asi nevěděli o přísně tajném rozkaze zákazu, při takových incidentech použít střelné zbraně. Při útoku v Bobischau zhasla světla. Později přišel do Bobischau menší vojenský útvar a jejich velitel přišel na hraniční přechod a při rozmluvě s vrchním respicientem Běláčem ho ubezpečil, že jeho vojáci zabezpečí v obvodě pořádek. Jednalo se mu asi o zdůvodnění porušení přítomnosti vojenské jednotky v blízkosti státní hranice.

V roce 1945 nebyla v Dolní Lipce služba obnovena. Povoleno odchod z naší republiky německým občanům (národním hostům) zpět domů. Dále byla prováděna výměna sovětských armád z Rakouska do Horního Slezska a obráceně. Služba finanční stráže konána dle starých směrnic.

Dne 19. února 1948 jsem odejel na rozkaz Zemského finančního ředitelství v Praze k zesílení ostrahy státní hranice do Reichentalu na Šumavě. Po třech měsících jsme byli vystřídáni.

Ministerstvo financí mne vynesemím ze dne 21. prosince 1948 v dohodě s ministerstvem vnitra převedlo ze stavu finanční stráže do osobního stavu Sboru národní bezpečnosti s účinností od 1. ledna 1949 s přidělením na stanici SNB v Králíkách.

V době mého nástupu na oddělení finanční stráže byl správce celního úřadu vrchní respicient Běláč, správcem oddělení finanční stráže vrchní respicient Vincík a respicient Švec, respicient Kehár, respicient Hapala, respicient Kocian, respicient Loukota, a respicient Jukl; později pak přibyl dozorce Chaloupek. Správce Vincíka později vystřídal vrchní respicient Borůvka. Mezi příslušníky a také členy jejich rodin vládly poměry opravdu přátelské.

Česká menšina se scházela k přátelským besedám v nádražní restauraci v Dolní Lipce a také v restauraci u Urbanů v Králíkách. Byli to železniční zaměstnanci, zaměstnanci Zemské vychovatelný v Králíkách, učitelé české školy (nyní hudební škola), příslušníci četnické stanice a finanční stráže a jejich rodin.

Vedení sociálně demokratické strany bylo v Zemské vychovatelně, kde byla organizovaná většina českých občanů.

Přepis ze strojopisu Vítězslava Šefčíka, který napsal v roce 1984

NEŠŤASTNÁ NÁHODA, SEBEVRAŽDA NEBO ZÁVAŽNÝ TRESTNÝ ČIN ?

§ 187 trestního zákona a jeho využití v praxi

Jaromír BADIN, Jaroslav ŠEJVL - Úřad vyšetřování hl. m. Prahy

Nealkoholová toxikomanie s sebou nese nedozírné škodlivé následky jak na jedincích, tak i na společnosti. Konzumace drog má za následek postupnou ztrátu sociálně funkčních hodnot a upadání do asociality.

Zvyšování spotřeby drog, šíření nedovoleného nakládání s nimi, rozšíření organizovaného zločinu zaměřeného na obchodování s drogami, resp. zneužívání jednotlivých druhů drog ve společnosti představuje jeden ze současných globálních problémů lidstva.¹

Drogový problém se neomezuje jen na území některé země, ale objevuje se v různých zemích a každý stát je tak konfrontován s identickými otázkami. Otázky a problémy související s drogami mají multidimensionální povahu, a jejich efektivní řešení tudíž vyžaduje širokou a kvalitní spolupráci na národní, regionální a mezinárodní úrovni.

V poslední době - zejména od podzimu roku 1998 - se prudce zvýšil počet úmrtí osob zneužívajících drogy a to nejen těch, které ji užívají delší dobu, ale i osob, které s drogou teprve začínají nebo jsou dokonce jejími prvokonzumenty. Nutno ovšem zdůraznit, že tyto aplikace drog u prvokonzumentů jsou zpravidla intravenózní. Přes veškerou naši snahu se nám nepodařilo dopátrat se nějaké statistiky či evidence počtu osob, které na následky zneužívání drogy zemřely. Neexistence takovéto evidence je alarmující a ukazuje na vztah příslušných institucí a orgánů k problematice drog a lidskému životu jakožto nejvyšší hodnotě naší společnosti, byť se jedná „jen“ o život jedinců, kteří si sami své zdraví poškozuji a svůj život si ohrožují.

Počátek nárůstu počtu úmrtí na následky požití drogy je identický s rozšířením tzv. bílého heroinu na české drogové scéně. Zpočátku se objevil v hlavním městě Praze, došlo k úmrtí sedmi osob během necelých dvou týdnů a za velice krátkou dobu zaznamenali úmrtí toxikomanů také policisté v severních Čechách.

Tento jev jakoby podtrhl existenci problému, o kterém jsme často hovořili, na který jsme v rámci svých možností upozorňovali a k jehož řešení jsme chtěli přispět dříve, než se rozroste do neřešitelných rozměrů:

V dnešní době je velice málo deliktů, jejichž odhalování a objasňování policisté věnují tak málo pozornosti a úsilí jako je tomu v případě nálezů těla osoby zemřelé na následky předávkování drogou. Tento fakt velice neradi konstatujeme, avšak naše vcelku bohaté praktické zkušenosti nás k tomu opravňují.

Stalo se (bohužel) takřka běžným jevem v policejní praxi (alespoň v Praze), že na místo nálezů osoby zemřelé pravděpodobně v důsledku požití omamné či psychotropní látky nebo jedu (záměrně neuvádíme výraz „toxikoman“, poněvadž nalezení několika drobných ranek - vpichů - na rukách neopravňuje **nikoho** tvrdit o zemřelém, že to je, respektive byl, toxikoman!), se dostaví rychlá záchranná služba a z policejních služeb pouze hlídka z místního oddělení, kterému místo nálezů mrtvoly patří „do rajónu“. Stálá výjezdová skupina příslušného obvodního ředitelství Policie ČR na místo přijede jen málokdy. Nejčastějším odůvodněním její absence je tvrzení, že „má něco důležitějšího“. Není záměrem našeho článku rozvířovat diskusi o tom, zda vloupání do bytu či jiný podobný delikt je závažnější než smrt člověka, byť je to třeba „jen“ lidská troska plně závislá na omamné či psychotropní látce, a proto necháváme zhodnocení tohoto faktu na úvaze čtenáře.

¹ Jelínek, J.: *Novelizace trestního práva v roce 1998* Linde Praha a.s., 1998

Policista z místního oddělení Policie ČR (mnohdy s velice krátkou praxí a s minimálním policejním vzděláním) pak provede pouze prvotní obhlídku a potom úkon, který je nazýván ohledání místa činu, avšak vypracovaný „protokol“ o takovémto úkonu mnohdy neodpovídá ani základním požadavkům kladeným ustanoveními § 55 odst. 1 trestního řádu a 113 odst. 2 trestního řádu na takovýto úkon. Výsledný elaborát totiž obsahuje pouze několik řádek, ze kterých nelze vyčíst takřka nic kromě skutečnosti, že policista byl někam vyslán a že se setkal s mrtvolou.

Fotodokumentace takového ohledání se pořizuje málokdy, a pokud se na místo dostaví dokonce i kriminalistický technik a rozhodne-li se „nějaké fotky“ pořídit, pak zpravidla černobílé. Není výjimkou, že tyto bývají pochybné kvality, poněvadž buď nemají potřebnou vypovídací schopnost nebo jsou zhotoveny z materiálu s tak prošlou lhůtou, že není možné zhotovit z něj kvalitní snímek. Při této příležitosti nám dovoluete vyjádřit názor, že černobílá fotografie jakožto prostředek dokumentace již není u policejních sborů zemí EU takřka nikde k vidění a v dnešní době je spíše raritou. Na černobílém snímku nelze rozlišit jednotlivé skvrny, zjistit zabarvení poraněné kůže, nalézt vpichy zpravidla velmi malého průměru, rozpoznat otlačení kůže od škrtidla atd.

Věci nalezené na místě činu se vesměs nezajišťují, a když už jsou zajištěny, tak jsou takřka ihned předány pozůstalým. Ti často ani nevědí, že zemřelý zneužíval drogy, a tudíž „nádobíčko“ a podobné předměty takřka ihned likvidují. Policisty není brán v úvahu fakt, že injekční stříkačka, zbytek psaníčka, zbytek roztoku na lžičce, škrtidlo nebo další podobné věci mohou být důležitými stopami a důkazy v celém průběhu vyšetřování, a tak jsou takovýmto postupem většinou nenávratně ztraceny.

Máme v praxi ověřeno, že je velice důležité zajištění osobních písemností poškozených (jako jsou telefonní adresáře, deníky, útržky s různými telefonními čísly apod.) případně jejich kopií. Tyto osobní materiály mohou být významné jak pro posouzení skutku a jeho právní kvalifikaci, tak pro vytyčení vyšetřovacích verzí a pro další postup pracovníků Služby kriminální policie při jejich operativním šetření. Při důkladné prohlídce lze totiž případně i nalézt dopis na rozloučenou, který ukazuje na sebevraždu. Při ohledání v bytě zemřelého toxikomana může být zajištěn návod na přesný postup výroby spolu s chemickými materiály pro výrobu drog, čímž by se mohla odůvodnit verze, že poškozený zemřel na následky vlastního „výrobku“, a tudíž by odpadlo pátrání po osobě, která mohla drogu dodat nebo alespoň zprostředkovat.

Při úvaze o právní kvalifikaci skutku je velice důležité zjistit nebo alespoň předběžně vytipovat, na následky které omamné či psychotropní látky nebo jedu poškozený zemřel. Je zapotřebí posoudit, zda na případně nalezeném zařízení pro nedovolenou výrobu omamné či psychotropní látky nebo jedu a se zajištěnými chemikáliemi mohl vůbec psychotropní látku vyrobit, nebo zda zemřel po požití omamné látky, kterou nelze na našem území vyrobit - např. heroin, kokain apod.

Je proto bezpodmínečně nutné na místě zajistit kromě všech na první pohled zřejmých předmětů určených k nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek, přípravků obsahujících omamnou nebo psychotropní látku nebo jed, prekursorů, také předměty a látky, které mohou kamuflovat svůj skutečný obsah - např. lahvičky či dózy s nepravdivými nápisy jako „SŮL“, „LÍH“ atd. Při zajišťování, označování, dokumentaci, manipulaci a skladování těchto věcí je třeba dbát zvýšené míry opatrnosti v souladu s dříve vydanými předpisy, nařízeními, metodickými pokyny a doporučeními.²

Všechny zajištěné věci je poté nutno podrobit expertize na příslušném pracovišti OKTE, příp. Kriminalistického ústavu Praha Policie ČR.

² blíže např. Borník, M.: *Trestná činnost v souvislosti s nealkoholovou toxikologií*, 1994; Chmelík, J. a kol. : *Drogová kriminalita*, 1999).

Zjistili jsme, že je-li spisový materiál o úmrtí toxikomana veden na místním oddělení Policie ČR, pak se často jedná jen o tzv. „čejččko“, poněvadž policisté, kteří se věci zabývají, jsou názoru, že ve věci není dáno podezření ze spáchání trestného činu a vypracováním usnesení o odložení věci dle ust. § 159 odst. 1 trestního řádu je věc vyřízena jako nešťastná náhoda - úmrtí toxikomana anebo jako sebevražda.

Velice často se objevuje skutečnost vyplývající z logiky právě uvedených řádků, a to že není nařízena pitva podle ust. § 115 odst. 1 trestního řádu. Jako odůvodnění jsme už slyšeli dokonce i tvrzení, že „je to moc drahé a musíme šetřit náklady Policie ČR“. Takovéto nesmyslné tvrzení nelze považovat ani za cynismus, to už je porušení veškerých profesních zásad policejní práce.

Tvrdíme, že by se mělo stát samozřejmostí, že při nálezů zemřelého s podezřením na úmrtí v důsledku abusu drogy je na místo vyslána stálá výjezdová skupina, ohledání by měl provést vyšetřovatel a specialisté Služby kriminální policie po linii problematiky drog. Tento postup není ničím vyjímečný, nachází oporu a odůvodňuje jej zejména ust. § 158 odst. 3 trestního řádu.

Tato zásada by měla být zapracována také do směrnice pro činnost stálých výjezdových skupin jednotlivých správ a ředitelství Policie ČR, popř. i do závazného pokynu policejního prezidenta. Policejní orgány a vyšetřovatel by měli postupovat tak, jako by se jednalo o spáchání trestného činu (viz metodika vyšetřování vražd užívaná při prošetřování zdánlivé sebevraždy až do okamžiku, kdy je spolehlivě vyloučena účast druhé osoby).

Při kvalifikaci skutku přichází do úvahy buď ust. § 230 trestního zákona Účast na sebevraždě, ale mnohem častěji ust. § 187 odst. 1, odst. 4, písm. a) trestního zákona Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů. (Jen připomínáme, že v takovém případě je v souladu s ust. § 17 trestního řádu dána věcná příslušnost krajského soudu (v Praze městského soudu), a tedy i dalších orgánů činných v trestním řízení na úrovni kraje.

Odůvodnění našeho názoru uvádíme na následujících řádcích současně s problematikou využití ust. § 187 tr. zákona v praxi, zejména při aplikaci jeho vyšších odstavců.

Ustanovení § 187, které je začleněno do IV. hlavy zvláštní části trestního zákona mezi trestné činy obecně nebezpečné, je obecně zařazováno mezi tzv. „drogové delikty“. Do trestního zákona bylo vloženo zákonem č. 112/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato novelizace nabyla účinnosti dnem 1. července 1998.

Současná právní úprava ustanovení § 187 je následující³ :

§ 187

Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů

1. Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodává nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

³ Novotný, F. a kol. : *Trestní kodexy*, Codex 1998, str. 226-228

2. Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo ve větším rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let.
3. Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,
 - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch,
 - b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší patnácti let, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.
4. Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán,
 - a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1** těžkou újmu na zdraví více osob nebo **smrt**,
 - b) získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu, nebo
 - c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Nyní blíže k jednotlivým ustanovením :

k odst. 1 : v tomto odstavci se jedná o základní skutkovou podstatu. Po splnění podmínek stanovených zejm. ust. § 3 odst. 1, odst. 2 trestního zákona a pak zejména splněním podmínky ust. § 3 odst. 3 trestního zákona vyplývá, že se jedná o úmyslný trestný čin, a nelze jej tedy spáchat nedbalostně (neboť k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li tento zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti).

Výčet omamných a psychotropních látek je v souladu se zmocněním uděleným ust. § 195 tr. zákona uveden v přílohách č. 1 až č. 7 zákona č. 167/1998 Sb.

Návykovou látkou se rozumí omamná látka a psychotropní látka.

Co se považuje za jedy, stanovila vláda svým nařízením čís. 10/1999 Sb. ve znění nař. vlády čís. 114/1999 Sb. na základě zmocnění daného jí ustanovením § 195 odst. 2 tr. zák. Nařízením vlády čís. 114/1999 Sb. bylo zrušeno ustanovení § 2 nař. vlády čís. 10/1999 Sb. i obě její přílohy. Nařízení vlády čís. 114/1999 Sb. v § 1 odst. 1 stanoví, co se považuje za jedy. Jsou to chemické látky uvedené v příloze čís. 1 tohoto nařízení a chemické přípravky, které obsahují nejméně 7 % chemických látek. Příloha čís. 1 nařízení vlády čís. 114/1999 Sb. označuje chemické látky, které se pro účely trestního zákona považují za jedy jako vysoce toxické chemické látky.

Přípravkem se rozumí roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu nebo více návykových látek.

Prekursorem se rozumí látka uvedená v příl. č. 9 cit. zák., jakož i roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu nebo více látek uvedených v příl. č. 9 cit. zák., kromě látek uvedených v § 1 a § 2 cit. zák.

k odst. 2 :

Jedná se o kvalifikovanou skutkovou podstatu. Přistupují zde okolnosti, které podstatně zvyšují nebezpečnost činu pro společnost.

k písm. a) al. 1 : cit. odstavce je třeba **úmyslného** zavinění, neboť osoba nemůže být člen organizované skupiny z nedbalosti.

Organizovanou skupinou se rozumí sdružení několika osob, v němž je provedena určitá dělba úloh mezi jednotlivé členy takového sdružení, a jehož činnost se proto vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, ale přitom sdružení nemusí mít trvalejší charakter. Zde se členství v organizované skupině stává za podmínky ust. § 88 trestního zákona okolností podmiňující použití přísnější trestní sankce a v takovém případě se vzhledem k ust. § 31 odst. 3 trestního zákona jako obecná přitěžující okolnost již zvláště nepřičítá.

k písm a) al. 2 : ve větším rozsahu je trestný čin spáchán, pokud pachatel neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed pro více osob. Z hlediska posouzení stupně nebezpečnosti činu pro společnost je významné nejen množství těchto látek, ale rovněž i jejich druh, kvalita, obsah množství psychoaktivní látky aj. U tohoto ust. postačuje zavinění z **nedbalosti**.

k písm. b) osobou mladší než osmnáct let se rozumí osoba do dne předcházejícího jejím osmnáctým narozeninám. V době svých osmnáctých narozenin již není osobou mladší osmnáct let. Ve vztahu k tomuto znaku postačí **nedbalost**. Pokud tedy dealer prodá omamnou nebo psychotropní látku osobě mladší osmnácti let a poté bude tvrdit, že o této skutečnosti nevěděl, dochází k aplikaci zavinění podle ust. § 6 písm. a) trestního zákona, kdy není požadováno úmyslné zavinění a nevádí, že pachatel o této skutečnosti nevěděl, neboť o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl a zákon zde výslovně nevyžaduje, aby o ní věděl.

k odst. 3 :

Opět se jedná o kvalifikovanou skutkovou podstatu. Platí zde stejné skutečnosti, jako obecně uvedené k odst. 2.

k písm. a) co se rozumí značným prospěchem upravuje blíže výkladové pravidlo ust. § 89 odst. 11 trestního zákona. V tomto ustanovení je na základě nař. vlády č. 464/1991 Sb. stanovena nejnižší měsíční mzda pro účely trestního zákona ve výši 2.000,- Kč. Analogicky je nutno odvozovat, že značným prospěchem se zde rozumí značná škoda, a tedy škoda, která je stonásobkem nejnižší měsíční mzdy (tedy 200.000,- Kč). K zavinění postačuje opět pouze **nedbalost**.

k písm. b) kdo je osobou mladší patnácti let se upravuje ust. § 89 odst. 15 trestního zákona. Právní nauka uvádí, že při počítání věku v trestním zákoně je rozhodující formulace příslušného ustanovení. Je nutné zde rozlišit, zda zákonodárce požaduje aby :

- osoba nedovršila stanovený věk,
- osoba nepřekročila stanovený věk,
- osoba je mladší než stanovený věk a
- osoba překročila stanovený věk. V tomto citovaném ustanovení zákon požaduje, aby trestný čin byl spáchán **vůči osobě mladší patnácti let**. Tedy ochrana v tomto ust. daná trvá jen do dne předcházejícího dni 15. narozenin. K naplnění trestní odpovědnosti se ani zde nevyžaduje úmyslné zavinění, ale postačí zavinění pouze z **nedbalosti**.

k písm. c) těžkou újmu na zdraví upravuje v trestním zákoně ust. § 89 odst. 7 trestního zákona. Vzhledem k naprosto jasné formulaci tohoto ustanovení není nutné jej zde blíže rozebírat. Pouze považujeme za důležité zde opět upozornit, že následek (účinek), který upravuje toto písm., může být způsoben i z **nedbalosti**. Proto, pokud osoba, která od někoho získala omamnou nebo psychotropní látku nebo jed, tuto užije a způsobí si užitím této látky těžkou újmu na zdraví, je osoba, jež tuto látku poskytla (ve smyslu ust. odst. 1) trestně odpovědná za způsobení takto vzniklé těžké újmy na zdraví.

k odst. 4 :

Jedná se o kvalifikovanou skutkovou podstatu. Přistupují zde okolnosti, které podstatně zvyšují nebezpečnost činu pro společnost ve smyslu ust. § 6 a § 88 trestního zákona.

k písm. a) k těžké újmě na zdraví (viz. blíže předešlý odst.). Těžká újma na zdraví musí být zde způsobena alespoň třem osobám, ale opět zde postačí zavinění z **nedbalosti**. U následku způsobení smrti postačí, aby byla způsobena jedné osobě. Smrtí se rozumí smrt cerebrální (mozková), k tomuto zavinění tedy nepostačuje smrt klinická, t.j. zástava srdce a dýchání.

Způsobí-li pachatel smrt úmyslně pak kvalifikujeme jeho jednání jako trestný čin vražda podle § 219 odst. 1 trestního zákona. V literatuře, ze které jsme také čerpali, jsme našli právní názor autora, že se v takovém případě „bude jednat o jednočinný souběh trestného činu Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. a) trestního zákona s trestným činem Vražda podle § 219 odst. 1 trestního zákona“. Tento názor však považujeme za diskutabilní.

S ohledem na zatím uvedené skutečnosti tvrdíme, že při nálezu osoby, která zemřela tzv. „bez známek násilí“ a za podezření, že osoba zemřela po aplikaci omamné nebo psychotropní látky, je nutné provádět šetření ve smyslu ust. § 158 odst. 3 trestního řádu a věc dále kvalifikovat jako trestný čin podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. a) trestního zákona. Věc by měla být vedena jako proti neznámému pachateli. Je jasné, že tato kvalifikace je s ohledem na ust. § 6 trestního zákona v obecných případech správná a nemůže o ní být pochyb. Samozřejmě se u jednotlivých případů mohou vyskytnout určité anomálie a odlišnosti, a proto nelze brát tuto právní kvalifikaci dogmaticky pro všechny případy úmrtí toxikomanů. Při vyšetřování těchto trestných činů je třeba využít dobré místní a osobní znalosti příslušníků Služby kriminální policie v součinnosti se specializovanými složkami Policie ČR, bez nichž nelze takto závažné a zpravidla i rozsáhlé případy realizovat k úspěšnému konci.

Shromáždění, setřídění a analýza důkazů v takovýchto případech je velice složitá a náročná. Není jednoduché prokázat prodej dávky drogy distributorem a to, že to byla právě tato dávka, která způsobila smrt poškozenému. Specifickým aspektem je zde nevěle osob, které by mohly být v procesním postavení svědka, vypovídat. A to hned z několika důvodů. Tím hlavním důvodem bývá, že takováto osoba sama zneužívá drogy, a pokud by svědčila proti prodejci, přijde o zdroj drogy. Dalším důvodem může být skutečnost, že svědek sám vyrábí drogy a svou výpověď by se mohl vystavit nebezpečí trestního stíhání.

Již jsme uvedli, že stíhání trestného činu Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů dle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 4, písm. a) tr. zákona není ničím jednoduchým, ale jak následující kauza ukazuje, bylo by chybou domnívat se, že prokázat příčinnou souvislost mezi jednáním prodejce drogy a úmrtím poškozeného je nemožné.

Ze soudní praxe můžeme uvést případ, který byl v roce 1997 (tedy ještě před novelizací § 187) projednáván u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod č. 2T 28/97-201:

Krajským státním zástupcem byla podána obžaloba pro trestný čin Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ust. § 187 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákona (§ 187 trestního zákona před 1.1.1999 neměl 4. odstavec). Obžalovanému bylo kladeno za vinu, že nedovoleně prodal uživateli drog heroin, po jehož aplikaci tento konzument zemřel. Heroin si poškozený aplikoval intravenózně do žíly ve výtahu v domě, kde byl zakoupen. „Poškozený byl nalezen v přízemí ve výtahu ve stavu hlubokého bezvědomí. Vedle něj na zemi byla injekční stříkačka se stlačeným pístem, dále pak plastický obal tvaru citronu na citronový extrakt, cigareta a lžička. Byla přivolána záchranná služba, poškozený byl ošetřen na místě a byla obnovena činnost srdce. Nicméně dva dny nato poškozený zemřel v nemocnici na otok odumírajícího mozku poškozeného nedostatkem kyslíku při srdeční zástavě v důsledku uvedeného užití heroínu. To, že obžalovaný předával svědkům vskutku heroin, je vedle shodných údajů obžalovaného a svědků patrné i z odborného vyjádření, pokud byly zkoumány dávky obžalovaným vydané. Z těchto důkazů je patrné, že šlo celkem o 1,77 g heroínu (diacetylmorfinu). Stopy této látky byly zjištěny i v injekční stříkačce a na lžičce, které měl u sebe poškozený. Poukázat možno i na znalecké posudky, ve věci opatřené. Podle posudku znalce - toxikologa, byly při analýze vzorků, odebraných při pitvě, zjištěny zvláštní metodou (asi 100x citlivější než běžně užívanou) nízké koncentrace normorfinu, kodeinu a hydrocodonu. Ve vzorcích odebraných ještě za života poškozeného byly zjištěny v moči opiáty, další metoda prokázala v krvi a moči diacetylmorfin, kodein a normorfin - tedy heroin a jeho rozkladné produkty. Poukázat je třeba dále i na doplněk toxikologického posudku, podle něhož výsledky rozboru krve a moče odebrané v den intoxikace poškozeného, pokud jde o nezjištění obvykle užívaných příměsí, plně odpovídají závěrům Kriminalistického ústavu Praha o čistotě zkoumaného heroínu. Heroin aplikovaný poškozeným byl tedy téže kvality jako heroin u obžalovaného zajištěny. Pokud jde o soudní lékaře, soud z posudku zjistil jako bezprostřední příčinu smrti zmíněný otok odumírajícího mozku, poškozeného nedostatkem kyslíku při srdeční zástavě. Tato zástava srdce byla přitom způsobena rychlou nitrožilní aplikací heroínu poškozeným - k níž podle znalců došlo krátce, nejspíše jen desítky vteřin po rychlé aplikaci heroínu do žíly, jak to odpovídá i zjištěnému poranění, stopě po vpichu. ... Rozhodující byla tedy v daném případě vedle velikosti dávky i rychlost její aplikace. Obžalovaný sám, dle svého vyjádření jako začátečník, při vstříknutí postupoval postupně a podstatně pomaleji. ... Pominout nelze ani to, že poškozený byl menší postavy a hmotnosti se slabší výživou. O příčinné souvislosti mezi aplikací od obžalovaného získané dávky heroínu a smrtí poškozeného není tedy žádných pochyb, a to ani pokud by již předtím heroin jinak než do žíly aplikoval. ... O přímé souvislosti žádné pochybnosti nejsou. Nutno se ještě zabývat otázkou zavinění ve smyslu ust. § 6 trestního zákona. Obžalovaný dle svého nevyvráceného tvrzení si také jednou či dvakrát heroin nitrožilně aplikoval a bez obtíží to přežil, obdobně i další, což mu bylo známo. Obžalovaný, jak sám, byť jen spíš v obecné rovině doznal, že věděl o možnosti úmrtí po užívání drogy. Jde ostatně o věc známou obecně a to i pokud jde o nebezpečnost právě heroínu. Obžalovaný tedy věděl, že po aplikaci heroínu může k smrti poškozeného, stejně jako jiné osoby dojít - to je ostatně jeden z důvodů trestnosti takového nakládání s touto látkou. Pokud jde o to, zda spoléhal, že k tomu nedojde z přiměřených důvodů, má soud za to, že nikoli. ... Pokud pak po nitrožilní aplikaci poškozený zemřel, je k tomuto těžšímu následku (účinku) dáno zavinění podle ust. § 6 písm. a) trestního zákona a to ve formě vědomé nedbalosti podle ust. § 5 písm. a) trestního zákona.“

Obžalovaný byl rozsudkem Krajského soudu shledán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 8,5 roku do věznice se zvýšenou ostrahou. Obžalovaný i státní zástupce se k vynesení rozsudku odvolali. Obžalovaný nesouhlasil s tím, že byl uznán vinným i podle odst. 3 § 187 tr. zák. a tvrdil, že smrt poškozeného nezavinil ani z nedbalosti. Odvolání krajského státního zástupce bylo zaměřeno především do výroku o trestu, který se

mu jevil jako nepřiměřeně nízký. Proto kauzu projednával Vrchní soud v Praze pod spisovou značkou 11 To76/97-239.

Z jeho rozsudku vybíráme pouze (podle našeho názoru) nejdůležitější část:

„Po vyhodnocení všech okolností, podrobně rozvedených v napadeném rozsudku, dospěl soud k závěru, že na straně obžalovaného lze dovést zavinění ve formě vědomé nedbalosti podle ust. § 5 písm. a) trestního zákona. Podle ust. § 5 písm. a) trestního zákona je trestný čin spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel věděl, že může způsobem v tomto zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Kritériem nedbalosti je zachování určité míry opatrnosti pachatelem. Míra opatrnosti je dána spojením subjektivního a objektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem. Obžalovaný, jak sám uvedl, věděl obecně o možnosti úmrtí po užití drogy. Tedy věděl, že poškozený může po aplikaci heroinu i zemřít. ... Poškozený byl menší, drobnější postavy, což obžalovaný také zaregistroval. Byl také poškozeným informován, „že je v krizi a že potřebuje drogu“. To jej také mohlo vést k úvaze o rychlé aplikaci drogy. To jsou důvody, které nelze označit jako přiměřené spolehnutí, že k porušení nebo ohrožení chráněného zájmu nedojde. Je pravdou, že rychlost aplikace drogy nemohl obžalovaný nijak výrazně ovlivnit, ale rychlost aplikace sama o sobě nebyla jediným důvodem smrti poškozeného.. Znalci také vyloučili, že by smrt poškozeného způsobila embolie nebo že by poškozený užil ještě jinou drogu. ... Senát odvolacího soudu nemá pochyb o tom, že obžalovaný tím, že bez povolení opatřil poškozenému heroin, způsobil z nedbalosti jeho smrt.“

Vrchní soud v Praze odvolání krajského státního zástupce a obžalovaného v souladu s ustanovením § 256 trestního řádu zamítl a potvrdil tak rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem.

Shrnutí :

Z výše uvedených řádek jasně vyplývá, že je naprosto nutné pečlivě prověřovat dle ust. § 158 odst. 3 trestního řádu každé úmrtí člověka, u kterého je dáno podezření, že příčinou smrti je požití omamné nebo psychotropní látky či jedu.

Osobu, která zemřelému omamnou nebo psychotropní látku či jed neoprávněně prodala či jinak opatřila, je třeba stíhat jako pachatele trestného činu Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ust. § 187 odst. 1, odst. 4, písm. a) trestního zákona a během vyšetřování prokázat zavinění ve formě vědomé nedbalosti podle ust. § 5 písm. a) trestního zákona.

Předložený rozbor ustanovení § 187 tr. zák. a naše právní názory a závěry z něho vycházející jsme konzultovali s JUDr. Josefem Součkem, CSc., renomovaným pracovníkem katedry trestního práva Policejní akademie České republiky.

Svým článkem bychom chtěli upozornit na existenci výše popsaného problému, který je již kritizován i odbornou veřejností (viz např. článek pracovníka Záchrané služby Praha J. Kálala v Bulletinu č. 3/1999, str. 13, kde autor konstatuje prudce stoupající počet výjezdů záchranky do ulic hlavního města k předávkovaným abuserům drog a laxní přístup policie, kterou záchranáři často k případu ani nevolají, „protože je to k ničemu“). Současně bychom rádi otevřeli diskusi k citovanému ust. § 187 odst. 1, odst. 4 písm. a) trestního zákona, a proto se obracíme na policejní orgány základních útvarů Policie ČR, pracovníky Služby kriminální policie, vyšetřovatele, státní zástupce a soudce, kteří již přišli s touto problematikou do styku, ale i na právní teoretiky, soudní znalce oborů pracujících na úseku omamných nebo

psychotropních látek a jedů (prostě na všechny, kteří mají upřímný zájem na úspěšném vyřešení tohoto problému) s výzvou ke zveřejnění jejich zkušeností s řešením takovýchto kauz anebo k polemice s naším článkem..

Praha, srpen 1999

BOJ PROTI PODLOUNICTVÍ S DROGAMI V RÁMCI CELNÍ SPRÁVY

JUDr. Miroslav MAREK, Generální ředitelství cel

Když jsem byl redakcí tohoto časopisu požádán o příspěvek k problematice historického pohledu na boj proti podlouductví s drogami v rámci celní správy, první otázka byla – jak daleko do historie se vrátit? Kam až jít? Spojení celnictví a drog je staré stovky nebo tisíce let. Již v souvislosti se starověkými říšemi, s dějinami obchodu je celnictví známo v souvislosti s místy, kde se vybíraly celní poplatky. Stejně tak s drogami se člověk setkává minimálně stejně dlouho, ať již tento pojem v minulosti měl jiný význam než dnes.

Z dnešního hlediska se domnívám, že jakási novodobá historie spojení celníků a drog se začala psát v roce 1909, kdy se sešla mezinárodní konference 13ti států v Šanghaji (Opiová komise) a kdy v Haagu 1912 došlo k podepsání první smlouvy o kontrole drog – Mezinárodní úmluvy o opiu. Postupem času docházelo k dalším a dalším úmluvám, do kterých byly zahrnovány nové a nové omamné a psychotropní látky.

Na území našeho státu docházelo k prvním kontaktům celníků s drogami při jejich pašování přes hranice v sedmdesátých letech. Jedním z nejvýznamnějších případů té doby bylo odhalení několika kilogramů hašiše v mezinárodním rychlíku na celnici v Chebu. Zhruba ve stejném časovém období se začali v celní správě používat služební psi k vyhledávání drog. Myslím, že dnes není podstatné, jaká plemena byla využívána, ani jaké typy drog byly vyhledávány, ani způsob výcviku psů. Všechno to bylo poplatné době, zkušenostem a možnostem, které tehdy byly. Nakonec i dnes se najdou lidé, kteří i přes neustálé vysvětlování věří tomu, že ze psů vychováváme narkomany a drogy vyhledávají jenom proto, že je při výcviku dostávají a k životu pak potřebují. Spíše bych se zaměřil na jednu chybu, které jsme se dopustili a která v mnoha celnících zůstala po řadu dalších let. Počáteční úspěchy několika málo vybraných služebních psů způsobily přecenění této jedné metody či jednoho prostředku. Pochopitelně další vývoj ukázal, že pes je pouze jedním z "technických prostředků", jednou z pomůcek celníka (i když velmi účinných) při vyhledávání drog. Je faktem, že zejména politická a ekonomická situace v té době činnost celníků v této oblasti v podstatě „ulehčovala“. Socialistická společnost si nerada připouštěla problémy s nealkoholovou toxikománií a tento problém (jak jsem se mohl přesvědčit ze zprávy jedné mezinárodní konference socialistických států) záměrně zamlžovala. Takřka neprodyšné hranice, vízová povinnost a další restriktivní opatření velmi znesnadňovala (pro někoho ani neumožňovala) cestování do ciziny, zejména na západ od naší hranice. Ač zcela jistě tato opatření neměla za cíl omezení nelegální přepravy drog, velkou měrou jejich pohybu bránila.

Proto také prvním mezníkem v činnosti celních orgánů v rámci boje proti nelegálnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami byl rok 1990. Přesto, že i v několika málo předcházejících letech byly odhaleny významné případy pašování drog (například několik kilogramů heroinu v tělních dutinách občanů Srí Lanky na letišti v Praze Ruzyni), teprve „otevření hranic“ a s tím související i přeshraniční spolupráce ukázaly možnost, ale současně i nutnost efektivního zapojení celních orgánů do mezinárodní spolupráce směrem, který bývalý režim neumožňoval. V rámci celní správy došlo v této oblasti k různým organizačním změnám, začínaly se vytvářet první speciální skupiny na boj proti drogám, velká pozornost byla věnována technickému vybavení a díky nabídkám ze strany zahraničních partnerů docházelo k předávání zkušeností a proškolení našich specialistů. Jedním z významných momentů bylo podepsání Dohody o zřízení Úřadu pro narkotika – orgánu pro koordinaci činnosti celníků a policistů v protidrogovém boji. Zcela nepochybně byla tato myšlenka dobrá, podpořená i zkušenostmi britského Národního zpravodajského úřadu pro narkotika (NCIS). Navíc Velká Británie kromě zkušeností přispěla i nemalou materiální pomocí, včetně

vybudování zvláštního informačního software pro obě složky. V souvislosti s rozpadem ČSFR (ale bohužel nejenom s ním) se ukázalo, že tento britský model v našich podmínkách není funkční tak jak, jsme si původně představovali, a NDIS (jak byl později Úřad pro narkotika přejmenován) svoji činnost ukončil.

Pokud jde o legislativní úpravu, celníci na omamné a psychotropní látky pohlíželi jako na zboží, sice zboží svého druhu, avšak veškerá jejich činnost byla odvozena a souvisela s ochranou ekonomických zájmů státu, což byl jeden z hlavních úkolů celní správy. Proto také případný dovoz či vývoz drog byl posuzován jako dovoz či vývoz zboží bez příslušných povolení, nikoliv z pohledu společenské nebezpečnosti.

Celou řadu změn přinesl nový celní zákon z roku 1993. Už jenom to, že celní pohraniční pásmo bylo stanoveno na 25 kilometrů od hranic nebo okolo celních letišť, poskytlo větší možnosti při provádění celní kontroly dopravních prostředků. Vznik nové hranice se Slovenskem s sebou přinesl nutnost dalších změn, včetně protidrogové problematiky. Česká republika najednou stála před problémem zabezpečit kvalitní kontrolu na nově vzniklých celních přechodech doslova v polních podmínkách. Vzhledem k naší geografické poloze a existenci Balkánské trasy byl tento úkol o to důležitější. V té době se začaly vytvářet speciálně vybavené, později i velmi dobře vyškolené a vycvičené mobilní operativní skupiny – jednotky, které v případě potřeby mohly být a byly nasazovány k plnění složitých úkolů při zajišťování důkladných kontrol v různých podmínkách a situacích.

Vědomi si nutnosti legislativních změn z hlediska oprávnění a kompetencí celníka, začal v tomto období doslova boj o prosazení změn v celním zákonu - takových změn, které by české celní orgány přiblížily k celním správám vyspělých států, jako např. SRN, Francie, Velká Británie apod. Tento proces byl ukončen v červenci 1997 přijetím novely celního zákona, která z pohledu boje proti drogám (a nejen proti nim) se stala důležitým zlomem v činnosti celních orgánů. Jednak se poprvé do našeho právního řádu dostal pojem sledovaná dodávka a úprava při jejím zabezpečení, jednak byla celním úřadům přiznána oprávnění k používání operativně pátracích prostředků a operativní techniky. Tímto momentem se boj celníků s drogovou kriminalitou dostal na kvalitativně daleko vyšší úroveň. Samozřejmě to znamenalo nutnost celé řady změn, a to nejen organizačních a technických, ale i potřebu osvojení si nových činností, proškolení velkého množství lidí apod. Díky zahraničním partnerům a pomoci ze strany ministerstva vnitra mohu dnes, s odstupem času dvou let, konstatovat, že pracovníci jednotlivých celních orgánů jsou na zvládnutí nových úkolů dobře připraveni, což již mnohokrát prokázali a prokazují ve své každodenní činnosti.

Jestliže jsem se zmínil o spolupráci s jinými složkami a službami, měl bych se u tohoto tématu trochu pozastavit. Pokud jde o vnitrostátní spolupráci, musím jako prioritní vyzdvihnout úzkou součinnost s Národní protidrogovou centrálou Policie ČR. Naše vzájemná koordinace činnosti, včetně společného rozpracovávání a realizace případů a akcí je v mnoha státech předmětem skutečné zájmy a dávana za vzor. Zejména v posledních několika letech jsou výsledky této spolupráce hodnoceny velmi pozitivně, a to i na poli mezinárodním. Velice dobře se rozvinula spolupráce s orgány vyšetřování, podobně jako se státními zastupitelstvími a soudy. Zvláště v oblasti zneužívání prekurzorů a pomocných chemických látek již tradičně dobře funguje vzájemná výměna informací s Inspektorátem omamných a psychotropních látek ministerstva zdravotnictví.

Samozřejmě nejen naše znalosti a zkušenosti, ale i výsledky by nebyly myslitelné bez spolupráce se zahraničím. Zejména tato oblast doznala za uplynulé období velkých změn. Nejenže se naše aktivity rozšířily na celní služby, ale i na policejní orgány nových států a různé mezinárodní orgány, organizace a pracovní skupiny, ale k posunu po roce 1990 došlo i v oblasti kvalitativní. Domnívám se, že celní a policejní orgány zabývající se touto mezinárodně velmi nebezpečnou kriminalitou jsou dnes naprosto rovnocennými a důvěryhodnými partnery pro zahraniční kolegy a jejich současné postavení v této oblasti je

výsledkem nejen každodenní pečlivé práce všech zainteresovaných celníků a policistů. Současně i úspěchy, zaznamenané v posledním období, potvrzují správnost cesty, kterou se obě služby na základě vzájemné spolupráce vydaly.

ARABSKÉ DROGOVÉ SÍTĚ - OBCHOD S KANABISEM

PhDr. Miroslav NOŽINA

Konopí se dnes daří ve střední, jižní i východní Africe. Významné producentské zóny se nalézají vedle Nigérie i v Jihoafrické republice, Ghaně, Senegal. V Evropě jsou zachycovány i značně velké dodávky marihuany a hašiše, pocházející z oblasti subsaharské Afriky. Rovněž z dalších zemí Afriky docházejí zprávy o produkci a pašování kanabisových preparátů do ostatních afrických států a také do Evropy a Severní Ameriky. Kanabis zůstává na černém kontinentě nejvíce zneužívanou drogou. Podle zpráv Interpolu jeho pěstování v Africe pravděpodobně přímo podporují evropské zločinecké syndikáty. Primát ve vztahu k Evropě si však udržují především severoafrické země. Více jak polovina celkového množství hašiše zadrženého v západní Evropě přišla z této oblasti. V projevu na podzim roku 1992 jeho veličenstvo král marocký Hasan II. oznámil, že pěstování kanabisu pokrývá více jak 50 000 hektarů země v regionu Ríf (Z každého hektaru je možno vyrobit přibližně 500 kg marihuany, což znamená, že z celkové rozlohy je možno získat 25 000 tun marihuany). Terénní výzkumy francouzského Střediska pro geopolitické sledování drog (OGD) však potvrzují, že se je jedná nejméně o 70 000 hektarů osázených konopím. Problémy s drogami se nevyhnuly ani Libyi Muammara Kaddáfího. Libyjský vůdce vytvořil v červnu 1996 více než 200 vojenských výborů, které mají s drogami, a také s dalšími „nečistými vlivy“, jako je alkoholismus či prostituce, bojovat.

Kif

Zneužívání hašiše k pozitivním účelům se v zemích severní Afriky - Maroku, Alžírsku, Libyi, Tunisku, Egyptě - objevilo již někdy v průběhu 15. století. Někdy v 16. století se začalo rozvíjet pěstování marihuany, neboli *kifu*, v marockém pohoří Ríf, v oblasti Ketama. Až do 19. století však bylo kouření hašiše omezeno víceméně na okruh příslušníků sekty súfijů, kteří kanabinoidy využívali při svých náboženských rituálech. Tato sekta má dodnes v arabských zemích značný vliv.

Roku 1890 marocký sultán Hasan I. (1873-1894) udělil obyvatelům Rífu monopol na nákup a prodej tabáku a kifu a také povolil pěstování kifu v pěti oblastech území berberských kmenů Ketama a Bení-Chálid. Kanabis se stal natolik komerčně úspěšnou plodinou, že jeho pěstování se záhy rozšířilo i mimo monopolní území na jih, na území vládců oblastí Charbu, Marrákeše a Agadiru. Roku 1912 se kdysi mocný marocký sultanát rozpadl na dvě části - jedna se ocitla pod francouzským protektorátem a druhou obsadili Španělé. Zisky z prodeje kifu se staly jedním z hlavních zdrojů, jímž francouzská koloniální správa kryla své výdaje v Maroku. Francouzi zde vytvořili zvláštní „Régie des tabacs et du kif“, obchodní společnost, která převzala od marockého sultána kanabisový obchodní monopol. Obchod s kifem se pulsoval zejména v marockém přístavním městě Tangeru, jež mělo až do roku 1920 status mezinárodního otevřeného města a nepodléhalo ani španělské, ani francouzské správě. Vývozy marockého kifu stouply ze 100 tun v roce 1913 na 500 tun v roce 1920. Zároveň s tím rostly i zisky koloniální správy. Francouzi proto okopírovali tento úspěšný „obchodní“ model i v sousedním Tunisku.

Roku 1932 Francie a Maroko ratifikovaly Ženevskou konvenci z roku 1925, která zařadila indické konopí mezi omamné látky a následně byl vydán oficiální zákaz, *dhir*, pěstování této rostliny za územích pod francouzským protektorátem. Její produkce byla povolena pouze na 490 hektarech patřících společnosti „Régie des tabacs et du kif“.

Tento zákaz opět potvrdil marocký král Muhammad V. v roce 1954. Ve španělském sektoru, přesto že i vláda v Madridu smlouvu ratifikovala, pěstování kanabisu nadále pokračovalo. I po získání nezávislosti v roce 1956 byly kanabisové kultury nadále tolerovány v oblasti Ketama. V roce 1958 propukly národnostní nepokoje mezi Berbery ve městě Al Hoceima a záhy se rozšířily po celém Rífu. V této oblasti založil již v letech 1921 - 1926 berberský národní hrdina Abd el Karím nezávislou Republiku Ríf, jež po celou dobu své existence vedla válku proti francouzským a španělským okupantům. Tehdejší korunní princ Hasan nařídil jejich tvrdé potlačení. Následné krvavé represe marocké armády, podporované tanky a letectvem, si vyžádaly tisíce civilních obětí. Separatistické tendence zde přežívají dodnes a místní berberské obyvatelstvo je proti centrální vládě tradičně nepřátelsky naladěno. Oblast marockého Rífu je v místní terminologii označována jako *bled siba*, rebelské území. *Dahir* z roku 1954 je zde jen laxně prosazován.

Obživa pro pět miliónů

Obchod s kanabisem a jeho deriváty je pečlivě zorganizován. Na jeho počátku stojí víceméně nezávislí pěstitelé kifu. Podle odhadů OGD žije z produkce a obchodu s kanabisem kolem 5 miliónů obyvatel Rífu. Pěstitelé kanabisu tvoří například 25% pracovně činných obyvatel provincie Chefchaouen. Ročně je v této oblasti vyprodukováno na 2000 tun hašiše.

Pěstitelé prodávají své produkty zprostředkovatelům, kteří rovněž zajišťují další zpracování kanabisu - nejčastěji na kanabisový olej a hašiš. Tímto zpracováváním se zabývají specializovaní výrobci. Na přepravce jsou zpravidla dále napojeni překupníci, kteří jsou často vlastníky (nebo společníky) různých garáží a dopravních společností - zejména kamiony zůstávají nadále hlavním prostředkem pašování kanabisových preparátů do Evropy. Překupníci drogy buď prodávají dále, anebo si na jejich přepravu tzv. „kupují cestu“ - již vybudovaný ilegální kanál, jímž drogy putují do marockých metropolí (Fezu, Kasablanky, Marrákeše), anebo dále za hranice. „Cesty“ zahrnují nejenom prostředky přepravy, ale průniky přes síť policejních a celních kontrol, spolupráci místních pohlavárů a oblastní administrativy, politických organizací, „ochranu“ na všech úrovních státní správy (včetně parlamentu), spolupráci zahraničních skupin organizovaného zločinu. Tyto kanály budují a spravují rozvětvené zločinecké organizace, jejichž předáci, ještě počátkem 80. let často pouzí malorolníci, pastevcí, pohaněči mul či drobní pašeráci, si dnes v ničem nezadají s kolumbijskými narkobarony.

Král Hasan vyhlásil v roce 1992 obchodníkům s drogami „válku“. Pěstitelské oblasti na jih od Tangeru při hranicích s Alžírskem nechal obsadit vojskem. Jeho snahy o potlačení obchodu s drogami však nemají přílišný úspěch. Maroko dnes i nadále zůstává největším vývozcem hašiše na světě. Poplatky z drogového obchodu tvoří významný zdroj neoficiálních příjmů řady marockých oblastních funkcionářů. Vývoz hašiše a marihuany přináší Maroku dvě miliardy dolarů ročně a je pro zemi nejvýznamnějším zdrojem deviz. Do obchodu s drogami jsou zapleteni dokonce i královi příbuzní a členové marocké vlády.

Nástup tvrdých drog

Velice nebezpečným trendem je narůstající využívání původně hašišových pašeráckých cest pro přepravu kokainu a také heroinu do Evropy. Arabští překupníci a dealeři dnes již nepracují pouze s kanabisovými preparáty. Sortiment svého „zboží“

rozšířili i na výnosnější tvrdé drogy. Svědčí to o napojení severoafrických sítí na asijské překupníky a latinskoamerické drogové kartely. Prostřednictvím těchto podloudných kanálů je dnes zejména kokain do Evropy dodáván v nebývalých množstvích. Od počátku 90. let se výměna hašiše za heroin v prostředí mezinárodních podloudnických sítí značně rozšířila. Rozvinuly ji zejména příslušníci tureckých drogových gangů ve Španělsku a v Nizozemí. Maroko se zároveň stalo významným tranzitním prostorem pro pašování kokainu. Zpráva amerického Úřadu pro potírání drog (DEA) z roku 1993 udává, že země severní Afriky jsou si vědomy, že jejich území využívají kriminální organizace k přepravě kokainu, zejména ve formě lodních nákladů, do Evropy. Existují rovněž důkazy o angažování tradičních marockých pašeráků hašiše v obchodu s kokainem v Evropě. Maročtí překupníci dopravují kokain zejména na trase z Kanárských ostrovů do Španělska.

V květnu 1995 oznámily italské úřady výsledky operace Rex, na níž spolupracovaly marocké, italské a španělské policejní složky. Cílem operace bylo zlikvidovat mocnou síť pašování marockého hašiše do Evropy, řízenou kalábrijskou N'dranghetou (jihoitalskou zločineckou organizací), resp. rodinou Di Giovine. Podle policejních zdrojů bylo sítí každý týden propašováno několik tun hašiše lodí do Španělska a odsud do zbytku Evropy. Během operace byly zadrženy více jak dvě tuny kanabisové pryskyřice a deset kilogramů kokainu. Hlavní organizátory sítě - Rosaria Di Giovine a jeho syna Filippa zatkla policie v severomarockém Tetuánu.

Obchodníci s drogami se v Evropě napojují na místní překupnické sítě. Velice často přitom využívají služeb členů arabských komunit, kteří dlouhodobě v Evropě žijí, anebo sem původně přišli za prací. V souvislosti s obchodem s drogami stoupá v posledních letech počet zadržení alžírských imigrantů. Jedním z důvodů jejich narůstající aktivity je i skutečnost, že po roce 1992, kdy byla v Alžírsku vojenským převratem zbavena moci islámská fundamentalistická vláda, využívají skupiny místního islámského hnutí odporu obchod s drogami k financování svých protivládních aktivit. Častými protagonisty bývají i Egypťané, Tunisané, Libanonci, Syřané.

Středoevropské sítě

Již od počátku 90. let dochází k rozšiřování severoafrické, či spíše středomořské drogové sítě do zemí postkomunistické střední Evropy. V lednu 1994 celní služba v marockém přístavu Tanger odhalila zásilku 1.422 kg kanabisové pryskyřice v kamionu, zaregistrovaného v Polsku, který řídil polský občan. Droga byla ukryta v pětikilogramových olivových konzervách. Zásilka byla adresována společnosti se sídlem ve Varšavě. V marockém Tangeru byl 10. listopadu 1994 odsouzen k osmi letům vězení za pašování drog český občan Jiří Černych. Byl zadržen v srpnu 1994 při silniční kontrole v lokalitě As-Silá. V jeho kamionu bylo nalezeno 2,5 tuny hašiše.

Země postkomunistické Evropy měly v minulých dobách dobré styky s arabským světem. Studovalo v nich mnoho arabských studentů, přicházeli sem arabští pracovníci. Po rozpadu komunistického bloku se někteří z nich do východní Evropy vrátili. Svých znalostí místních reálií a osobních kontaktů začali využívat v obchodu s drogami. I když hlavním cílem zásilek ze severní Afriky a Blízkého východu zůstává zřejmě Polsko, ani Česká republika nestojí stranou. První arabské skupiny obchodující s drogami se objevily v Praze v roce 1991. Nyní působí v republice řada dobře organizovaných gangů, do jejichž činnosti se kromě Arabů zapojuje i stále více Čechů. Arabská drogová síť dnes dosahuje od marockého Rífu až na Václavské náměstí, do pizzerie v Revoluční ulici či do Slovanského domu v Praze.

ARABSKÁ KOMUNITA A JEJÍ ZAPOJENÍ DO OBCHODU S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI V ČR

Zdroj Národní protidrogová centrála

K problematice arabské komunity, která působí na území ČR, je nutno uvést, že její kořeny sahají již do předrevolučního období. V tomto časovém období docházelo v rámci tzv. bratrské pomoci rozvojovému světu k umožnění studia na tehdejších vysokých školách v ČSSR i studentům z arabského světa. Především docházelo k podpoře palestinského odboje proti Izraeli. Těmto studentům bylo umožněno studovat i v zařízeních MV ČR, jako byla škola v Zastávce u Brna, kde byli školeni a cvičeni podle osnov Státní bezpečnosti a tímto získávali přehled o metodách práce bezpečnostního aparátu v zemích RVHP. Velká část takto vyškolených studentů po skončení studia dále plnila své úkoly v domovských zemích a do tehdejšího ČSSR přijížděli na tzv. ozdravné pobyty či léčení, které často bylo uskutečněno v Ústřední vojenské nemocnici. Některé osoby dále zůstaly v ČSSR a zde začaly organizovat svoje aktivity. K velkému rozmachu činnosti arabské komunity přispěla ekonomická situace v tehdejší ČSSR, nedostatek valut a v 80. letech krize v sousedním Polsku, v rámci které docházelo k hromadným zájezdům občanů tehdejší PLR do Turecka, kde došlo k nákupu levného textilu a dalšího zboží. To bylo při následné cestě zpět rozprodáváno v ČSSR, a za takto získané Kčs byl prováděn nákup valut od osob z řad arabské komunity, ke kterému docházelo převážně v centru Prahy. Pro arabskou komunitu nastalo v tomto období velice lukrativní období, při kterém došlo k upevnění pozice v nelegálním obchodu.

V době po listopadu 1989 došlo k částečné legalizaci aktivit arabské komunity, kdy s uvolněním možností soukromého podnikání došlo k investování nelegálně získaných finančních prostředků do podnikatelských aktivit převážně v oblasti nákupu a prodeje zboží v pohostinství a v cestovním ruchu. Nadále si komunita udržela svoje postavení v oblasti směny valut.

Pro další časové období až do současné doby došlo k rozdělení různého zájmu páčání tr. činnosti dle státní příslušnosti příslušníků arabské komunity. Zde je možno odvodit rozdílný náhled na páčání tr. činnosti v oblasti obchodu s OPL v návaznosti na tradice země původu osob. V oblastech, kde je velice tvrdě stíhán obchod či držení OPL, jako je např. Egypt, Jordánsko, Sýrie, Irán, Irák a země na Arabském poloostrově, dochází u těchto osob k nechuti obchodovat s OPL. Opakem jsou země produkce HAŠIŠE, jako je Maroko sousední Alžírsko a často i Tunisko. Občané posledně jmenovaných zemí jsou také v rámci ČR nejvíce zapojeni do nelegálního obchodu s OPL. Od své tradiční drogy hašiše se velice často uchylují k výnosnějšímu obchodu převážně s HEROINEM a PERVITINEM. Heroin získávají převážně od osob napojených na tzv. balkánskou cestu z řad osob kosovo-albánské komunity a dále provádějí tzv. pouliční distribuci. Při té velice často používají nastrčené osoby z řad toxikomanů, kteří za dávku pro ně OPL prodávají. Prodej je uskutečněn převážně prostřednictvím domluvení schůzky cestou mobilního tel. na tzv. předplacené karty GO a TWIST. Rovněž dochází k útlumu prodeje v centru Prahy a nárazově lze zaznamenávat prodej i na okrajových místech Prahy. V rámci novelizace trestního zákona ve smyslu eventuelního postihu držení OPL je patrné, že osoby z řad příslušníků arabské komunity nosí u sebe malé množství OPL, které mají např. v ústech a při kontrole ze strany PČR toto OPL polykají.

K nárůstu počtů příslušníků arabské komunity v ČR dochází na jaře, a to zejména ze zemí jako je Alžírsko, Tunis a Maroko. Dále je možno na základě zjištěných poznatků říci, že částečně pro distribuci OPL jsou využívány osoby z řad tzv. běženců. Jedná se především o osoby z Iráku, které často požádají v ČR o azyl a další cestu do zemí západní Evropy chtějí financovat právě z příležitostného prodeje OPL. Do této nelegální činnosti s běženci jsou ve velké míře zapojené osoby z řad arabské komunity, které jsou v ČR již několik let a mají zde již trv. pobyt či občanství ČR. Jsou získávány i informace o využívání těchto běženců k pašování OPL do SRN přes tzv. " zelenou hranici ", které však nejsou do současného dne potvrzeny žádným záchytem OPL na SH.

Rovněž lze konstatovat, že příslušníci arabské komunity, kteří jsou zapojeni do obchodu s OPL, uskutečňují distribuci v rámci ČR a jen zcela výjimečně dochází k záchytu těchto osob v zahraničí s tím, že propašovaly OPL z ČR. V minulosti došlo k několika záchytům občanů Rakouska či SRN, kteří si pro OPL do Prahy přijeli a OPL koupili od příslušníků arabské komunity. Rovněž došlo ojedinele k zadržení osoby kurýra, jenž byla občanka ČR, která byla zadržena v Rakousku s OPL, které měla od svého milence občana Tuniska.

K usídlení příslušníků arabské komunity v ČR značně prospívá i ta skutečnost, že není obtížné získat v ČR povolení k dlouhodobému pobytu v rámci platné legislativy. Dále je nutno uvést, že převážná část příslušníků arabské komunity v ČR páchá nelegální aktivity s napojením na další cizinecké komunity, jako jsou ruskojazyčné země a kosovo-albánské skupiny. V poměru k těmto komunitám působí však na servisních pozicích a nejsou vzhledem ke své vrozené nevraživosti a nedůvěřivosti schopni vytvořit velkou zločineckou organizaci.

TRENDY ČINNOSTI

Nadále lze očekávat v souvislosti s plánovanou integrací ČR do evropských struktur, že ČR bude pro příslušníky arabské komunity zemí zájmovou. Vzhledem k tomu je možno počítat s příchodem i určité části příslušníků arabské komunity, kteří jsou v současné době usídlení v zemích EU a mají tam malé možnosti uplatnění. U těchto osob je možno počítat s tím, že se budou snažit využít kontaktů v zemích EU a bude růst snaha o pašování OPL z ČR do zemí EU.

V rámci ČR, a to předně Prahy platí nadále to, že malé skupiny distributorů, kteří pracují na mobilní tel. a často mění lokalitu prodeje, budou nadále nuceny k větší konspiraci. Nadále je možno vysledovat velkou snahu o udržení stejné ceny OPL dostupného na ulici, to je u heroinu psaníčko za 200,- Kč, eventuálně půlka za 100, - Kč. Stejná cena je i u pervitinu. Tato snaha o udržení ceny má za následek, že dochází k velkému naředění heroinu, kterého je v látce prodávané na ulici cca. 8 procent. Toto má za následek to, že osoby závislé na OPL potřebují větší finanční hotovost, kterou si musejí opatřit i za cenu páchání tr. činnosti. Jedná se převážně o krádeže v obchodních domech a v obchodech se značkovým zbožím, jako je kosmetika a textil. Dále dochází k odcizování dobře prodejného zboží, jako jsou např. mobilní telefony. Osoby z řad arabské komunity, které se každodenně zdržují v prostoru centra Prahy, využívají osoby závislé na OPL k páchání této tr. činnosti, tyto osoby pracují přímo na objednávku a odcizují věci dle okamžitého zájmu kupujících.

Na druhé straně je nárazově v prodeji heroin bílé barvy, po jehož užití již došlo k smrti několika toxikomanů. Jedná se o málo naředěnou drogu, na kterou není naše drogová scéna přizpůsobena. K poslednímu úmrtí po užití této látky došlo v Praze 7 dne 18.8. 1999 a jako osoba podezřelá z prodeje je příslušník arabské komunity.

Celkově lze konstatovat, že činnost příslušníků arabské komunity operující v centru Prahy může právě následkem těchto případů vyvolávat negativní reakce s prvky xenofobie a rasismu u místního obyvatelstva vůči těmto cizincům.

Zdejší NPDC společně s KS Praha 2 uskutečnila v průběhu r. 1996 až 1998 rozsáhlou a opakovanou tr. realizaci skupiny osob arabského původu, která ovládala prodej OPL v nechvalně známém podniku WHISKY BAR na Praze 2 v Šafaříkově ulici.

V tomto podniku, do kterého docházelo velké množství toxikomanů pro svoji dávku, docházelo k situaci, že po zrealizování prodejců a nájemce baru, byly tyto osoby nahrazeny dalšími příslušníky arabské komunity a prodej vždy po nějaké době opět začal. K tomuto přispívala ta skutečnost, že na místo bylo zvyklé docházet velké množství toxikomanů, kteří ani nevěděli, že došlo k zdržení a odstíhání osob prodejců, i když byla realizace vždy zveřejněna cestou sdělovacích prostředků.

Na tomto případě se plně prokázalo, že je v ČR možné provozovat restaurační zařízení bez řádného povolení, a tam dokonce ve velkém prodávat OPL. Ze strany státní správy nedošlo k žádné kontrolní činnosti po celou dobu provozu zařízení a podněty občanů z okolních domů nenašly odezvu.

V rámci případu došlo i k zadržení dvojice občanů SRN, kteří nakupovali OPL právě v tomto baru a dále jej pašovali do SRN, kde docházelo k prodeji.

V době činnosti tohoto prodejního místa bylo zcela evidentní, jak byl utlumen prodej v dalších místech Prahy. Po realizacích došlo k velkému rozmachu pouliční scény, kdy se prodej z baru přesunul do přímého centra Prahy a tam je realizován průběžně až do současné doby. Hlavní pachatel a pronájemce baru byl po značných průtazích uznán vinným až v r. 1999 a to k trestu 11 a půl roku odnětí svobody.

Po přesunu hlavního prodeje OPL na ulice hl. města byla zadokumentována prac. KS Praha 7 a NPDC skupina osob, kterou opět tvořili příslušníci arabské komunity. Zde bylo zjištěno, že prodávají OPL cestou několika distributorů. Skupinu distributorů provádějící finální prodej tvořily milenky zainteresovaných Arabů a částečně i odběratelé OPL. Prodej byl prováděn výlučně cestou mobilních tel. a schůzky byly dojednávány na různé stanice metra. Z pohledu operativních prac. se jednalo o těžko zadokumentovatelnou činnost. Nicméně po provedení celkové realizace bylo zajištěno větší množství OPL a finančních prostředků pocházejících z prodeje OPL.

V návaznosti na podnik Whisky Bar se podařilo ustanovit a zadokumentovat i dodavatele heroinu osobu Kosovského Albánce a tohoto následně tr. realizovat v centru Prahy při předávce OPL opět příslušníky arabské komunity. Následně bylo zajištěno větší množství OPL v tajném bydlišti této osoby v Praze 8.

Z těchto vybraných případů je patrné napojení příslušníků arabské komunity na dodavatele OPL z řad příslušníků kosovo-albánské komunity a snaha využívat pro prodej na ulici osoby občanů ČR, které jsou citově nebo vzhledem k závislosti na OPL vázány k příslušníkům arabské komunity.

Z hlediska práce oper. složek je obtížné zadokumentovat hlavně spojení dodavatele /kosovo-albánc/ a odběratele /příslušník arabské komunity/ vzhledem k značně používané konspiraci, jazykové odlišnosti a k vrozené mlčenlivosti těchto osob. V neposlední řadě je nutné si všimnout, že samotní pachatelé z řad Arabů odmítají jakkoliv komunikovat, natož spolupracovat s policisty, takže při samotné realizaci nepřichází v úvahu se spoléhat na jejich doznání.

Na závěr je NUTNÉ poznamenat, že výše uvedené skutečnosti nejsou výmluvou, proč to nejde, ale pouze pokusem o objektivní vyhodnocení dnešní situace a možností pracovníků zdejší součásti při objasňování závažné organizované trestné činnosti na úseku drog, páchané osobami z řad arabských státních příslušníků.

INTERPELACE

poslanců dra Jaroslava Stránského, Hugo Bergmanna, dra Patejdl a druhů ministru vnitra o bezpečnostních poměrech ve Velké Praze a o nezákonném postupu nadřízených úřadů vůči členům bezpečnostní služby.

Bezpečnostní poměry ve Velké Praze, městě, jež prožilo za třináct let strmý vývoj z tichého města v metropoli státu a velkoměsta, tvoří předmět starostlivé pozornosti jak obyvatel samých, tak i jejich reprezentantů. Vzdělání kriminality, zjev v celém světě pocíťovaný, stává se zvláště povážlivým v městě rychle rostoucím. Je zjištěno, že kriminalita velkoměsta stoupá neúměrně s počtem obyvatelstva. Kromě ochrany života a majetku, jest moderní policii svěřen také důležitý podíl na státní péči sociální. Jejím úkolem je více než stíhat delikty, zabraňovat jim a působiti preventivně. Tím vším je dána důležitost tohoto sboru, a že je třeba zvláště o tom mluvit, je dokladem velikého nepochopení, s nímž se tento sbor setkává na místech, kde by toho bylo lze nejméně očekávati, totiž v policejních referátech Zemského úřadu a hlavně ministerstva vnitra.

Funkce každého orgánu i ve státním útvaru je podmíněna v první řadě možností existence jeho jednotlivců a možností vykonat předepsaný úkol. Poměry, jež byly vytvořeny za poslední léta u státní policie v Praze, jak uniformované, tak neuniformované jsou přímým protikladem zmíněných předpokladů. Už systemizace sama byla provedena nešťastně. Zřejmě bez slyšení odborníků byl počet úřednictva i stráže stanoven číslem, neodpovídajícím vůbec logice a praxi.

Pražská policie čítala roku 1900 celkem 1311 mužů uniformované stráže. Policejní obvod měl tehdy 450.000 obyvatel. Dnes je obyvatel 780.000 a systemizováno pak bylo 2.900 mužů stráže. Na první pohled, kterým se dala svěst také systemizační komise, přibýlo skutečně procentuálně stejně stráže i obyvatelstva. Nebýt převratu, byl tento počet obstojně přiměřený. Chyba početní je v tomto: úkoly policie v hlavním městě státu jsou rozšířeny o množství úkolů, jež vážou velký počet policejních sil, jen namátkou: ochrana vyslanectví, konsulátů a státních budov (ministerstev atd.). V Praze na př. Je 60 exterritoriálních míst a okrouhle 50 ministerských budov. Že je třeba pro všechny případy a vždy míti na blízku exterritoriálního místa ochranu pro osoby, požívající výsad podle mezinárodního práva, je samozřejmé. Vyžádá si tedy už tato namátkou vybraná samozřejmost denně 60 hlídek uniformované stráže.

Jak roste život velkoměsta, ukazují dále tyto číslice: roku 1900 dopravila pražská tramvaj celkem 20 milionů cestujících. Roku 1929, kdy se počet obyvatelstva toliko sotva zdvojnásobil, byla frekvence na tramvajích 243,743.000 cestujících. Na přírůstek obyvatelstva 100% zvýšila se tato pouliční frekvence o 1220%. Stejným tempem rostla i cena veřejného majetku, jež je cele svěřena ochraně policie. Poštovní úřad šekový, Národní banka, veřejné pokladny, všechny tyto instituce znamenaly úplně nové zatížení stráže, její počet byl přizpůsoben systemizací k úrovni roku 1900.

Okolnost, že se při uprázdňení místa u mužstva stráže hlásí asi pětinasobný počet nad množství, jež může býti přijato, je jedním z nejsilnějších náznaků dnešní sociální bídy. Ačkoliv dnešní čs. státní policista koná asi čtyřnásobné množství práce, než policie předválečná v Čechách a než kterákoliv evropská policie nynější, neodpovídá jeho situace finanční tomuto zvýšenému úkolu.

Jak se rýsuje budoucnost mužstva státní stráže bezpečnosti? Absolvent obecné a měšťanské školy a bývalý poddůstojník vyjde ze šestiměsíčního kursu. Po době šesti měsíců až do dvou let (podle toho, jak dlouho byl v presenční službě vojenské) stane se - čekatelem. Tímto čekatelem je plných pět let.

Plnou službu se vším jejím nebezpečenstvím a odpovědností koná ovšem po celých pět a půl až sedm let, a to za plat okrouhle Kč 650.- měsíčně. Neuvěřitelným faktem však je, že po těchto sedm let nepoživá strážník žádné ochrany, ani pensijní, ani invalidní. Stane-li se strážník v této době fyzicky neschopným k vykonávání své služby, - byť se tak stalo i následkem zranění ve službě - bude sice vyléčen na útraty léčebného fondu, na který si sám platil, potom však bude propuštěn s měsíční výpovědí a ponechán svému osudu. I když se stane definitivním, nezlepší se valně jeho platový poměr.

Neutěšená finanční situace mužstva stráže státní policie v Praze je zostřena výjimečnými předpisy, platnými výhradně pro tuto kategorii státních zaměstnanců: strážník je povinen bydlet ve městě a je nad to z pochopitelných důvodů (časté pohotovosti) nucen bydlet pokud možno blízko své strážnice. Je tedy nucen platit buď nepřiměřeně vysoký nájemné, nebo spokojit se s příbytkem laciným pro jeho hygienické závady. Nedostatečný plat nahrazován je podvýživou, za to na nedostatečně živěné tělo kladou se obrovské fyzické požadavky pochůzkou, službou na čerstvém vzduchu a nezdravým bydlením, takže bují katastrofální vzrůst tuberkulózy mezi členy stráže a jejich rodinami. Ústředními lékaři bylo zjištěno, že v pražském policejním sboru je o sto procent více tuberkulosních, než tomu bylo (poměrně) roku 1914.

Peněžní mizérie je zvyšována dále okolností, známou každému, kdo je obeznámen s policejní službou a neznámou tudíž těm, kdož v zemském úřadě a v ministerstvu vnitra o policii rozhodují: třináct plných dní po 24 hodinách do měsíce stráví strážník mimo domov. Je ve službě a nesmí se vzdálit ani z pochůzkové linie, ani ze strážnice. Třináct plných dní do měsíce musí se stravovat mimo dům. Jde-li o ženatého strážníka, vzniká mu dvojnásobné vydání.

Kromě těchto pravidelných třinácti dnů služby je strážník povinen býti k dispozici kdykoliv pro asistence a pohotovosti. Při malém početním stavu nelze pohotovosti (jde o preventivní bezpečnostní opatření při schůzích, velkých slavnostech, očekávaných demonstracích a při katastrofách) sestavovat z mužstva, jež jest ve službě. Je třeba konsignovat mužstvo, jež má právě volno. Volným časem pak není snad měsíc minus třináct dní služby, protože ve dnech mimo oněch třináct je strážník povinen účastnit se pěších cvičení, cvičení se zbraní, kursů a škol. Dále je přidržován k účasti na kursech jazykových, telegrafních, sanitních a podobných. Za normálního běhu má skutečně volných dní do měsíce asi 8, což jistě není přemrštěná náhrada za 13 probdělých nocí a za neděle a svátky, obětované službě.

Ve skutečnosti však nezná bezpečnostní služba normálního běhu života. Z „volného času“ je strážník skoro denně volán k asistenci nebo pohotovostem, a nejsou řídké případy, kdy pohotovost se začíná tak těsně po skončení služby, že strážník neopustí službu po 36 i více hodin.

Už třináct služeb po 24 hodinách do měsíce znamená 312 pracovních hodin, proti 224 hodinám, jež znamenají 28 pracovních dnů ve smyslu zákona o osmihodinové době pracovní. Při odlišné povaze policejní služby nežádá ani stráž sama, jež má mnoho pochopení pro situaci státu, jehož je oporou, aby tato služba byla redukována pod dvanáct služeb do měsíce. Mnohem větší odpor budí - a to právem - způsob, jímž se honorují či nehonorují hodiny mimořádné služby asistenční a pohotovostní.

Zřízenci státní - do jejichž kategorie je stráž zařazena, jsou podle zákona honorováni při práci přes čas za hodinu částkou 2 Kč. Ve většině státních resortů jsou práce přes čas opatřeny výjimečným a neznamují pro dotyčné absolutní maření doby, vyhrazené pro odpočinek a soukromý život. U státní policie patří práce přes čas k chronickému zlu, jež je ve svých důsledcích stupňováno ještě zhoršením odměny. Předepsané 2 Kč za hodinu dostává strážník toliko za pohotovost, trvající méně než pět hodin. Jakmile služba žádá od něho pohotovost delší, zhoršuje se mu automaticky tato beztak nepřiměřeně nízká odměna. Státní

policista nemůže za žádnou pohotovost dostat více odměny, než 10 Kč. tak se stalo, že na př. Za posledních voleb, kdy bylo určité množství stráže v pohotovosti od 7 hodin ráno do 24 hodin, t.j. 17 hodin, připadlo na každou hodinu pro strážníka 58 haléřů odměny za práci přes čas. Pohotovosti trávající déle než pět hodin nejsou výjimkou a mizerné honorování této práce je odsouzení hodné, zvláště proto, že jde většinou o opatření, podnikaná ve prospěch soukromých záležitostí. (Slavnosti, průvody soukromých korporací, pořádková opatření při sportovních záležitostech, při příjezdu populárních soukromníků a pod.) Zvláštní kapitolu tvoří služba v divadlech. Strážník musí býti v divadle než se budova otevře pro obecnost a smí opustit budovu až po obchůzce úplně vyprázdněným divadlem. Za tuto službu se v Praze platí stráž: v soukromých divadlech Kč 10.-, v Národním a Stavovském Kč 2.- (jen z milosti zvýšila tato divadla, nejsou k tomu nucena, poplatek pro stráž na Kč 6.-). Výjimku tvoří Německé divadlo v Praze, které dává policii k dispozici 15 Kč pro každého strážníka a při představeních, jež trvají přes 23. hodinu, Kč 30.-. Dostane tedy český strážník za strážní službu při Lohengrinu v Národním divadle cestou milosti místo Kč 4.- Kč 12.- a v Německém divadle pak Kč 30.-.

Při všech těchto pracích přes čas jde o službu komandovanou. Důstojníci stráže a úředníci konceptní, tedy absolvovali právníci, nejsou na tom mnohem lépe. Oni dostávají za práci přes čas do 3 hodin Kč 8.-, do 5 hodin Kč 16.-. Více nemůže dostat, ani když je se svou stráží v pohotovosti třeba 17 hodin, nebo když se na plese služebně nudí od 18 do 7 rána.

Stejně nedostatečné je honorování vícepráce tak zvaných policejních důstojníků, čili úředníků uniformované stráže. Jsou to bývalí důstojníci armády, středoškoláci. I u nich je maximem odměny za pohotovost Kč 16.-.

Obě kategorie, jak koncept, tak úředníci stráže, jsou postiženi další pohromou, jež vyvěrá z naprosté zvěle a libovůle nadřizených míst (u Zemského úřadu).

Každá pohotovost zapíše se na zvláštním formuláři. Výkon služby je potvrzen velitelem či šéfem okresu, propočítán podle zmíněné sazby, a v určitý den se tyto výkazy podávají účtárně Zemského úřadu. Už několik let pak se v zemském úřadě praktikuje tento protizákonný a protiprávní postup: účet za vícepráce, kontrolovaný šéfem, podepsaný státním úředníkem, jenž službu konal a jenž přece, - vždyť jde o policejní orgány - nemůže býti podezírán z pokusu podvodu - je prostě podle oka seškrtnán. Už po několik let nedostal žádný komisař ani okresní inspektor (důstojník stráže bezpečnosti v hodnosti kapitána) za pohotovosti více, než 150 Kč (sto padesát Kč) měsíčně, byť i pohotovosti, propočítané podle předpisu, činily třeba 250 Kč. Úředník nedostane svého výkazu zpět, nedozví se nikdy, která služba byla uznána, či honorována. Sto Kč se mu prostě z moci úřední zadržívá. U zemského úřadu se ustálil zlozvyk, že se pohotovosti uznávají podle hodnosti: komisař smí si počítati Kč 150.-, vrchní komisař 200 Kč. Víc nedostane, ať na to má zákonné právo

Kromě toho opakuje se každoročně v říjnu tragikomedie: prý není peněz na vyplácení pohotovostí. Každého roku v lednu nabídne se Zemský úřad, že ušetří tolik a tolik tisíc. Každého roku v říjnu není peněz na vyplácení gáže pro policii.

Jen mimochodem: každý konceptní úředník dostane při přijetí do policejních služeb Kč 1500.-, Za tuto částku musí po všech třicet let služby míti v bezvadném pořádku služební stejnokroj.

Každá státní služba je honorována penězi jen z části. Další částí povzbuzení je ctižádost, podporovaná státem tak dalece, že za bezvadné vykonávání služby slibuje se povýšení. I v tomto ohledu stát, lépe řečeno ministerstvo vnitra - policejní referát slibu nedodrzuje, ba naopak sabotuje i skrovné výsledky systematizace. U důstojníků stráže je neobsazeno jediné jejich místo ve třetí platové stupnici a je neobsazeno dokonce od začátku roku 1926 místo ve 4. platové stupnici, ač u policie v Praze jsou důstojníci s nejlepším služebním popisem, i legionáři, kteří od převratu nebyli povýšeni, a ač obzvláště pro 3. a 4. platovou stupnici jsou k dispozici kandidáti nad jiné povolání.

Systemizace není využito ani co do počtu mužstva stráže. Vzhledem ke katastrofálnímu zjevu zdravotnímu opouští tak zvaným přirozeným odchodem sbor stráže každý měsíc deset či čtrnáct mužů. Nynější stav činí asi 2700, systemizováno je 2950. V říjnu měl být zahájen kurs, pro nějž bylo vybráno již 250 kandidátů. Policejní resort ministerstva vnitra v posledním okamžiku zrušil tento kurs a odvedené policejní nováčky zakázal povolati. Prý z úsporných důvodů.

Tito strážníci měli nastoupiti službu v červenci roku 1932. Za deset měsíců ubude policii nejméně 140 mužů, takže kurs znamenal plus toliko 110 strážníků. Nebude-li tento kurs zahájen nejpozději 1. ledna 1932, zastihne sokolský slet policii neschopnou zvládnouti dopravní potíže a bezpečnostní opatření nezbytná v době frekvence tak veliké, jako bude v tyto dny, kdy statisíce cizinců bude si tvořiti obraz a představu hlavního města republiky a republiky vůbec.

Konečně je třeba zmíniti se ještě o systemizaci konceptního úřednictva. Ve 3. platové stupnici bylo u politických úředníků systemizováno 12% kdežto u policejních úředníků pouze 6%, nyní je stav takový, že polovina konceptních úředníků policejních musí odejít do pense v 5. plat. stupnici jako vrchní komisaři, kdežto v jiných resortech jejich kolegové, se vzděláním třeba jenom středoškolským, odcházejí do výslužby v platové stupnici 4.

Dalším příkořím, jež demoralizuje, je na př., že policejní konceptní úředníci (doktoři práv) jdou ve statusu za ostatními politickými úředníky, místo s nimi. Vůbec jsou považováni zřejmě u svých představených v Zemském úřadě a na ministerstvu patrně za úředníky druhořadé. Policii patří v Praze několik budov. Místo, aby byty v nich byly přiděleny policejním úředníkům, kteří jsou do měsíce několikrát voláni do služby, byly byty přiděleny úředníkům ministerstva vnitra.

Na otázku, proč je periferie Velké Prahy nedostatečně chráněna stráží a proč ani ve vnitřní Praze nelze se vždy dovolati strážníka, když je zapotřebí, dává odpověď tato číselná statistika:

Rozdělení služby:

Vrchní velitelství uniformované stráže má k dispozici okrouhle 2700 mužů. Z toho je přímo ve službě v pravidelnou dobu 40%, to jest 880 mužů. Služba je zásadně 24hodinová, to jest, strážník, jenž má službu, nastupuje ji v poledne a končí ji v tutéž dobu příštího dne. Ve skutečnosti trvá služba skoro 26 hodin, protože strážník musí přijít o něco dříve (to „něco“ třeba bráti vojensky), aby se dozvěděl, co je ve službě nového. Kdo je hledán, stíhán, očekáván, jaké jsou mimořádné okolnosti atd. Službu pak opouští o něco později, až skončí hlášení, raporty atd.

Těchto 880 mužů je rozděleno na 25 strážnic, roztroušených po Velké Praze. V tomto počtu jsou zahrnuty strážnice samostatné i strážnice filiální, které podléhají hlavní strážnici svého okolí. Šéfem strážnice samostatné je strážmistr. To je obvodní inspektor I. třídy, jenž prošel s úspěchem zkouškami z trestního práva, zkouškou telegrafisty, hodnostní školou policejní služby a složil nikoliv lehkou zkoušku strážmistra. K vnitřní službě strážnice patří dále telegrafista, jenž má na starosti i telefon, stráž v bráně a ordonanční služba, již jest svěřen dozor nad „separací“. Ze strážního počtu vyrazují se tedy již předem čtyři muži.

Ostatní stráž ve službě koná službu na ulici. Za 24 hodin absolvuje každý muž 12 hodin na ulici, a to ve čtyřech pochůzkách po 3 hodinách. Ostatní stráž je na strážnici.

To znamená: z 880 mužů připadá na vnitřní službu na strážnicích okrouhle 80 mužů. Ze zbytku 800 je na ulici polovina, to jsou 400.

V celé Praze je současně na ulici v normální službě 400 mužů, to jest v noci 200 hlídek.

Praha I.-VIII.: Bráník, Břevnov, Bubeneč, Dejvice, Karlín, Košíře, Michle, Nusle, Podolí, Smíchov, Strašnice, Střešovice, Vinohrady, Vršovice, Vysočany a Žižkov, tedy tzv. „zastavěná Velká Praha“ má plochu 8600 hektarů. Připadá tedy v Praze v noci na 86 čtverečných km 200 hlídek. To znamená, že na 43 ha připadá jedna hlídka. Náměstí Václavské má plochu asi 4 ha. To znamená, že by se tam hlídka s tříhodinovou službou (s rajonem 43 hektarů) měla zdržeti právě si 20 minut. Kdežto 160 minut by tam stráž nemusela vůbec být. Ve skutečnosti ovšem je tam hlídka pořád. Jsou tam skoro po celou noc dokonce hlídky dvě, protože Václavské náměstí patří každou polovinou do jiného komisařství. Druhý případ: Praha V. Josefov, má plochu 9 hektarů. Celý Josefov má tedy podle své plochy nárok na sedminu turnusu. Celý Josefov. I tam je však hlídek víc. Praha VI.-Vyšehrad, má přibližně 43 ha. Bydlí tam 6000 lidí ve 1480 bytech. Vyšehradu tedy přísluší jedna hlídka, procházející podle své povinnosti kolem citadely, kolem sv. Petra a Pavla a kolem hřbitova, pro Neklanovu, Vratislavovu a Hostivítovu ulici. I na Vyšehradě bývá více než jedna hlídka.

1. Václavské náměstí by mělo být 160 minut bez stráže, ale není,
2. Na Vyšehradě by měla být toliko jedna hlídka, ale je jich víc.

Jak se tento nedostatek nahrazuje? Buď je celá periferie Prahy, anebo celá řada ulic nechráněná, anebo využívá se nelidsky nedostatečného počtu strážníků.

Jak rozrůstají úkony bezpečnostní služby a jak naproti tomu vypadá systemizace služebních míst, vidno nejlépe z tohoto srovnání

Agenda:	1923:	1925:	1927:	1929:
Počet obyvatel Prahy	688.575	712.700	751.109	780.000
policií předvedeno	4.119	6.021	6.455	3.843
policejních vězňů bylo	17.870	14.289	13.769	15.391
soudům dodáno pro přestupky	3.873	4.649	4.840	6.376
soudům dodáno pro přečiny a zločiny	2.595	2.854	3.207	3.215
trest. oznámení na neznámého pachatele přijato	3.214	4.820	6.338	11.412
z venkova přijatých zatykačů a pátranek	3.979	2.942	4.709	4.563
Za tuto agendu bylo odpovědno v bezpečnostním oddělení konceptních úředníků	8	8	7	6
detektivů	131	115	117	108
kancelářských úředníků	8	6	6	4
aktuárů	2	3	3	3
oficiantů	6	11	11	8
kancelářských pomocníků	6	2	3	4

Z přehledu je vidno, že od roku 1923 klesl toliko počet policií předvedených a vězňů. Tento zjev se vysvětluje tím, že Praha jednak byla očištěna od značného počtu tuláků, kterým přísné tresty za reversi vzaly chuť na Prahu. Druhým momentem však je policejní poznání, že

nová předvádění při ubohém početním stavu policejních sil nemají účelu: případy nelze zpracovati.

Stoupající tendenci vykazují však ostatní kategorie, kde policie nemá možnost regulovat příliv klientů. Jde tu o počet lidí, dodaných soudům přestupkovým a soudu krajskému. Dále o počet venkovských žádostí za spolupátrání po pachatelích, kteří se na útěku snad obrátili do Prahy, a o počet trestních oznámení na neznámé pachatele.

Dnešní režim ministerstva vnitra uvaluje tedy břímě, rozhodovat podle ústavy o svobodě skoro 20.000 občanů ročně šesti konceptním úředníkům. Žádat po soudci (byť i uniformovaném), aby vydal do roka 3.300 správních rozsudků, a to ve stadiu, kde ještě nic není vyšetřeno - to je požadavek, o kterém se nedá říci, že je rozumný.

Trestních oznámení na neznámého pachatele

bylo 11.412

zatykačů a pátranek 4.563

Za rok 1929 bylo pátrati po 15.975

případech.

Každý čtenář detektivek ví, co je to „pátrání“ po neznámém pachateli“. A na to má Praha 6 konceptních úředníků a ve výkonné službě (část detektivů je zaměstnána v kancelářích) asi 80 civilních strážníků, čili detektivů.

Při mizerném platu (jsou na tom stejně jako uniformovaní) štvou se civilní strážníci ve dne v noci, svátek nesvátek, stejně jako konceptní úředníci, za fantomem služby, při čemž jim prostá násobilka dokazuje, že jakživ nestačí všechno zastat. Čtrnáct set nových případů za měsíc (nehledě k zatčeným a pátrání po známých pachatelích) nemůže vyřídit osmdesát detektivů. I kdyby měli k dispozici auta nebo motocykly, peníze a dostali nahrazené koruny, které protelefonojí v automatech, když něco hlásí svému úřadu. Leč tyto všechny prostředky oni nemají.

Konceptní úředník, jenž má na stole k podpisu deset zatykáčích listů, nemůže ani za celý den a celou noc vyslechnouti padesát svědků, kteří by řekněme třem z desíti kandidátů vazby prokázali objektivně nevinu.

Dosavadní režim žádá po policejních soudcích a jejich pomocnících, po detektivech, nemožnosti, které musí se vymstít.

Za loňský rok odešlo z policejní konceptní služby jen v Praze šest úředníků. Vesměs dobře, ba výborně kvalifikovaných. Že neodešli z odporu ke státní službě vůbec, je vidno z toho, že toliko jediný z nich šel do služeb soukromých (jako šéf právního oddělení průmyslového podniku). Z ostatních odešli tři do resortu ministerstva školství, dva do zemědělství.

Policejní ředitelství vůbec má 103 konceptní úředníky, kteří ručili veřejnosti a státu roku 1929 za:

430.000 spisů, prošetřích všeobecným podacím protokolem,

18.000 spisů, prošetřích presidiálním protokolem

26.000 spisů, prošetřích tiskovým protokolem,

650.000 spisů, vyřízení tzv. krátkou cestou

1.124.000, t.j. asi 11.000 spisů na jednoho úředníka.

Tragika této situace vysvitne ještě lépe ze srovnání s rokem 1918, jistě nad jiné rušným. Úředníků bylo asi stejně.

Jednacích čísel v protokolu: 1918:	1929:
Všeobecný	134.597 430.000
Presidiální	14.477 18.500
Tiskový	10.192 26.000
Krátkou cestou	250.000 650.000

Co se týče služby ryze bezpečnostní, vypadá situace takto:

Z důvodů, jež netřeba blíže vysvětlovati, má každá pražská čtvrť přidělené své detektivy, kteří jsou v první řadě odpovědni za pořádek a hlavně za vědomost policie o té které části a o všem kriminálním dění. Neboť znát lidi a vědět, co se chystá, je pro bezpečnostní službu nutnost zřejmá i laiku. Kromě toho ovšem je oněm rajonovým detektivům svěřeno vyšetřování všech trestných činů a všech udání, které mají původ v jejich okrsku. Jenom při pátrání v mimořádných případech (vraždy) nebo v oborech speciálních (pokladny, nádraží) pomáhají jim, ale nepracují za ně, detektivové sekcí speciálních.

Z detektivů, rozdělených na pražské čtvrti, sestavuje se ovšem tzv. denní pohotovost. Od rána do poledne a od poledne do 22 hodin jsou na bezpečnostním oddělení policejního ředitelství v pohotovosti čtyři detektivové pro neočekávané a větší případy. Je tedy po Praze vždy o čtyři detektivy méně, než činí teoretický počet.

Ráno a v poledne je na bezpečnostním oddělení tak zvané čtení. Z každého rajonu musí býti přítomen alespoň jeden detektiv, neboť toto "čtení" je osou pátrací služby. Šéf bezpečnostní služby nebo jeho zástupce předčítají trestní oznámení, jež došla, přiděluje případy podle rajonu a přijímání hlášení o výsledcích aktuálního pátrání.

Stejně důležitá je výměna zpráv mezi detektivy navzájem, neboť kriminální případy spolu souvisejí a zvláště při hledání pachatelů podle popisu osoby nebo způsobu činu jsou zkušenosti detektivů neocenitelným a společným majetkem. Musí tedy z každého rajonu odejet před osmou hodinou ránní a před polednem alespoň jeden detektiv, aby se zúčastnil „čtení“. Odpadá tedy z každé čtvrti na půl dne (pražští detektivové mají k dispozici toliko tramvaj a nohy) po jednom detektivu.

Pak ovšem ve světle statistiky objeví se nám tento výmluvný obraz:

Policejní rajon pražský. Pátrací a hlídkové rajony. Stráž civilní.

Čtvrť:	Počet obyvatel	Počet domů neb plocha:	Počet detektivů:
Staré Město a Josefov	33.964	985	3
Hor. Nové Město a Vyšehrad	44.365 asi	1040	5
Dol. Nové Město	39.058	900	4
Malá Strana	21.199	584	2
Hradčany, Střešovice, Břevnov, Vořechovka	37.627 zastav. a nezastav. plocha 800 ha		2
Karlín	24.006 asi	560	2
Vinohrady, Strašnice, Vršovice, Slatiny	149.210	1750 plocha 1.219 ha	7
Smíchov, Radlice	64.385 asi	1620 plocha 937 ha	4
Bubeneč, Dejvice, Vokovice, Velešlavín, Podbaba, Šárka	60.350 asi	1470 plocha 1498 ha	4
Holešovice, Letná	59.116	1120	3
Žižkov, Jarov, Vackov	91.098	1271	5
Libeň, Kobylisy, Střížkov	47.018 (kromě Libně 408 ha)		3
Nusle, Pankrác, Bráník, Michle, Podolí	79.020	1614 plochy	4
Košíře	16.251	231 ha	2
Vysočany, Hloubětín, Prosek	26.722	1367 ha	2

Policejní rajon pražský má 793.389 obyvatel. Plocha okrouhle 16.000 hektarů.

Veřejnosti není známa agenda jednotlivých komisařství. Uvádíme zde jedno z patnácti komisařství, jež se hodí jako příklad proto, že jde o čtvrť Vinohrady. Tento okres vyžádal si roku 1930 těchto úředních úkonů :

došlých spisů	79.786
telegramů došlo	17.638
odesláno	2.507
počet přihlášek obyvatel	56.090
odhlášek	58.226
pohřešovaných hlášeno	104
dětí zbloudivších vráceno rodičům	37
ztrát hlášeno	368
nálezů hlášeno	1.029
první pomoc poskytnuta	324
smírčích jednání	5.680
vyšetřování o podporách	346
čeledních sporů	275
jednání o věcech živnostenských	920
ve věcech zdravotních	583
z toho pitev	54
do ústavu choromysl. dodáno	34
do nemocnic	450
povolování veřej. produkcí	19.844
na penězích přijato	Kč 215.280
z toho za povolení přes uzavírací policejní hodinu	Kč 100.360

Intervence úředníků

při schůzích spolkových	36
veřejných	68
v divadle	128
při zábavách	419
při komisích	35
při výtržnostech	10
při pouličních revizích atd.	850
při požárech	25
při náhlých úmrtích, sebevraždách	99

Intervence civilní stráže

schůze spolkové	36
veřejné	68
v divadlech	939
v biografech	2 426
při zábavách	640
při komisích	6
při výtržnostech	8
při revizích pouličních	378
při náhlých úmrtích	4
při pohotovosti	451

Zatčeno či předvedeno 2.466 osob. Trestních řízení nebo vyšetřování proti osobám na svobodě ponechaných bylo 2.323, kromě 406 případů, v nichž řízení zastaveno. Intervence znamená v úředním nářečí služební přítomnost úředníka nebo detektiva při nějakém soukromém podniku.

Tuto agendu mělo a muselo zdolat a odpovědnost za ně vůči představeným i veřejnosti má pět koncepčních úředníků.

Bezpečnostní oddělení (úředně: IV. odděl. pol. řed.) je úřad, jenž na sebe soustřeďuje kriminální agendu a stížnosti veřejnosti, nespokojené s ochranou majetku a života v Praze. Toto oddělení je vybaveno tímto aparátem: 9 koncepčních úředníků, 3 aktuárští úředníci, 5 kancel. úředníků, 10 oficiantů, 3 kancel. pomocníci a 2 smluvní síly a 110 civilních strážníků čili detektivů.

S tímto počtem sil musí se obsaditi: Místo šéfa, místo zástupce šéfa. Místa referentů (t.j. úředníků vedoucích čtyř detektivů). Dále protokol, trestní rejstřík, oddělení ztrát a nálezů, výpravna, desinfekční stanice, Všeobecná kriminální ústředna podle mezistátní konvence, odděl. pro pátrání po nezvěstných a identifikaci neznámých mrtvých, odděl. pro zkoumání písma, sbírka podobizen, oddělení zpráv (styk s ostatními bezp. úřady). Oddělení pro potírání padělků, platidel, odd. železniční, oddělení ochrany nádraží, odděl. pro stíhání neznámých pachatelů a okresní čtyři, jichž seznam byl výše uveden.

Žádné z těchto oddělení není zbytečné, žádné nezahálí. A žádné není obsazeno dostatečně. Zde číselné doklady o počtu sil a o agendě jednotlivých oddělení:

Oddělení a rajon	Agenda za rok 1930:		Kolik detektivů přiděleno
Protikapsářské (celá Praha)	Hlášeno	493 krádeží	1 inspektor, 1 agent
	Vypátráno	44 krádeží	
Ochrana pokladen (celá Praha)	Hlášeno : 83 vloupání a pokusů Vypátráno : 27 K evid z venkova hlášeno : 294 případů		4 inspektoři
Ochrana nádraží (jichž je v Praze 12)	Hlášeno : 190 případů Vypátráno : 25 případů		3 inspektoři, 1 agent
Pátrání po neznámých pachatelích	Hlášeno : 10.578 Vypátráno 1.382		1 úředník. 1 inspektor
Mravnostní	Projednáno celkem 8.921 případů		1 úředník, 3 insp. 1 inspektor, 4 agenti
Fotoateliér	Fotografováno 4.410 lidí, míst činu Mrtvých, pořízeno 17.301 fotografií		1 inspektor, 1 agent
Ztráty a nálezy	Písemných hlášení přijato	3.668	1 kancelářský úředník
	Nalezených peněz přijato	208.261,70	
	Frekvence stran: osob	43.800	
	Telefonických dotazů vyřízeno	14.600	
	Spisů o odměnách atd.vyř.	18.764	
	Nalezených věcí přijato	12.308	

Podací protokol	Jednacích čísel bylo	189.913	1 oficiant, 1 agent
Výpravna bezpečn. odděl.	Dopisů do ciziny posl.	1.050	
	Dopisů doporučených	485	
	Kurentních přípisů	6.931	1 vrchní oficiál
	Listin stát. zástup. a soudům		4 oficiantky
	krajským	8.602	4 kancelářské
	soudům okresním	2.654	pomocnice
	Listin o postrku	1.085	
	Opis telefonátů	372	
	Hektografie	<u>103</u>	
		21.172	
Kriminální ústředna	Zařazeno k evidenci	146.138 karet	
	Daktyloskopováno	3.446 osob	1 aktivní úředník
	Zjištěno	3.167 osob	1 oficiant
	Falešných jmen zjištěno	100	7 inspektorů, 1 agent
	Na místě činu intervenováno v	581 případech. Mrtvol daktyloskopováno 35. V evidenci je vedeno 13.950 monodaktylogramů a 2.810 dlaní	
Oddělení a rajon	Agenda za rok 1930:		Kolik detektivů přiděleno
Pátrání po nezvěstných a identifikace neznámých mrtvých	Hlášeno : nezvěstných	932	
	Vypátráno:	904	
	Nalezeno mrtvých v pol. obv. Praha	35	1 inspektor
	Zjištěno	33	
	Z nalez. mimo obvod zjištěno v Praze	35	
Zkoušení a srovnávání rukopisů	Zkoušeno 185 rukopisů		1 inspektor
Sbírka podobizen	Nově zařazeno	2.895	
	Celkem v evidenci	56.031	1 inspektor
Oddělení zpráv	Tel. informace četnictvu	141	
	V evidenci vedeno vězňů	680	
	Evid. zločinců podle přezdivek	5.610	obsazeno členy
	Evid. odcizených předmětů kusů	37.000	kriminální ústředny
	Evid. hledaných osob	579	
	Četnických dotazů vyřízeno	9.733	
Potírání padělků platidel a bankovních podvodů	Vyřízeno 2.276 spisů o padělcích. Zatčeno 39 osob. Zabaveno 790 padělků čsl. platidel a 46 cizích. Pro bankovní podvody o úhrnné škodě 2.225.000,-Kč zatčeny 3 osoby. (Roku 1929 pro 6.145.000,-Kč patnáct osob).		1 úředník

Železnice	Vykonáno domovních prohlídek	249	
	Vyšetřováno případů	1.060	7 inspektorů
	Zatčeno osob pro železniční krádeže	283	

K tomu nutno podotknouti, že úkolem speciálních čet je i zabraňovati chystaným zločinům, kteroužto činnost nelze číselně vyjádřiti. Okolnost, že Praha nemá speciální čety pro pátrání po vražích, je výmluvnou. Stane-li se vražda, alarmuje se všechno a ostatní činnost musí ustát, pokud alarm trvá. Bezpečnostní oddělení má 110 detektivů, z nichž 52 je jich rozděleno po Praze v čety a pro službu ústřední zbývá jich 58 a zpravodajské oddělení má jich 80. V osobním stavu je jich sice 520, poněvadž však má naprostý nedostatek kancelářských sil, používá ostatní k práci kancelářské, kdyby tak nečinilo, čekalo by se na vydání pasu cestovního nejméně šest měsíců, na vydání ztracených předmětů nejméně osm měsíců a na povolení schůze celý rok, neboť jeden úředník musí vyřizovati do roku až 18.000 spisů.

Policejní ředitelství má povoleno 142 kancelářských úředníků a zaznamenává 11/2 milionu spisových čísel, připadá tedy na jednoho průměrně 10.000 spisů, po

odečtení dovolené a svátků 1.000 spisů do měsíce, čili 33 denně.

Mimo to má míti v pohotovosti 100 lidí pro t. zv. parlamentní stráž. Tyto poměry nejsou již jen zájmem 4 lidí v zemském úřadě a ministerstvu vnitra, nýbrž eminentním zájmem celé veřejnosti, neboť jde o bezpečnost života a majetku veřejnosti.

Československo, jakmile tyto poměry bezpečnostní budou zločinci postřehnuty, stane se eldorádem mezinárodních světových zločinců. Podepsaní táží se proto pana ministra vnitra:

- 1) Je-li mu známo, že hmotné poměry členů policejního sboru jsou neutěšené a že jsou členům tohoto sboru protizákonně zadržovány příplatky, stanovené zákonem?
- 2) Je panu ministru znám nedostatečný systemizovaný stav úředníků i mužstva bezpečnostní služby, která je na nejvyšší míru ohrožována?
- 3) Je panu ministru známo, že nebylo provedeno povyšování na systemizovaná místa, a tato zůstávají ve vyšších platových stupních neobsazena?
- 4) Je panu ministru známo, že v policejních referátech zemského úřadu a ministerstva vnitra není úředníka, který by byl prakticky prodělal policejní službu, aby měl potřebné vědomosti praktické?
- 5) Co hodlá pan ministr vnitra učiniti pro nápravu neudržitelných poměrů ve službě policejní?

V Praze, dne 21. října 1931

Dr. Stránský, Bergmann, dr. Patejdl, dr. Moudrý, Šeba, Špatný, Tučný, B. Procházka, Malý, Stejskal, Pechmanová-Klosová, Lanc, Hatina, Tykal, Fiala, Solfronk, Richter, Sladký, Polívka, Netolický, Slaviček, Hrušovský, Šmejcová, Mikuláš.

KNIHOVNIČKA BULLETINU

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

ZDI ILUZÍ

Sbírku povídek od nejlepších beatnických autorů sestavil P. HAINING.

Šedesátá léta byla érou hippies, volné lásky. FLAVER, PAVER, MAKE LOVE, NOT WAR. Exploze kultury mladých zaplavila celý svět. Kerouac s Cassadym křižovali Ameriku ve starých bourácích. Burroughs s Ginsbergem pátrali po tajemné rostlině YAGE v Jižní Americe, Beatles zpívali o Lucii na démantové obloze.

Timothy Leary experimentoval s LSD a dalšími drogami, které rozšiřovaly vědomí. Antologie ZDI ILUZÍ přináší nejlepší texty té doby, které dávají jasnou zprávu o velkém vlivu drog na kreativitu ve všech oblastech umění.

V roce 1998 vydalo nakladatelství MOTÝL v Bratislavě
ISBN 80-88775-87-6

ELIXÍRY ŽIVOTA – povzbuzující a posilující látky

Prof. Augustin WOLF, Prof. Stanislav HRUBÝ. Mgr. Miloš HÁJEK

Kniha ELIXÍRY ŽIVOTA přináší ucelený pohled na nejdůležitější látky a prostředky, které dokáží povzbuzovat a posilovat organismus. Prof. MUDr. Augustin Wolf, DrSc., prof. MUDr. Stanislav Hrubý, DrSc., a Mgr. Miloš Hájek, kteří se touto problematikou zabývají již Několik desetiletí, u každé látky postihují její základní charakteristiku, původ, výskyt a především praktické využití. Upozorňují přitom i na možný vznik závislosti na některých látkách a prostředcích. Zaměřují se především na současný stav, v mnoha případech však nabízejí zajímavé srovnání s minulostí a naznačují perspektivy budoucího vývoje.

V roce 1997 vydalo nakladatelství PRAGMA v Praze.
ISBN 80-7205-432-5

DĚTI, DROGY A INFORMACE O NICH ANEB NĚCO O PREVENCI

Tom ILLES

Tato publikace je určena rodičům, pedagogům a vychovatelům.

Být rodičem je dnes velmi nesnadné, stejně jako být pedagogem nebo vychovatelem. Dnešní děti dospívají mnohem rychleji a mnoho informací o životě získávají dříve, než jim mohou skutečně porozumět a vyrovnat se s nimi.

Jak všichni víme, neustále narůstá počet lidí závislých na drogách a věk těch, kteří přicházejí s drogami do kontaktu, se snižuje.

Drogová závislost je jev nesmírně složitý a důvody k užívání drog jsou nejrůznější. Od hloupé hry přes individuální psychickou labilitu, pokřivené sociální vztahy v rodině i společnosti, neschopnost vyrovnat se s nějakou osobní prohrou, až k dědičné dispozici.

Chtějí-li rodiče, pedagogové a vychovatelé, kteří se s tímto bolavým problémem setkají, uspět, musí si položit tři základní otázky:

**s jakými drogami se dnes mohou děti setkat
jaké škodlivé následky má (zne)užívání drog
jakými způsoby můžeme dětem pomoci vyhnout se droze, či se od ní odpoutat.**

Bohužel, počet způsobů, jak se děti setkávají s drogou neustále roste a tzv. „práh odporu“ vůči drogám se snižuje. Proto by mělo dítě získávat co nejvíce informací o drogách především od svých rodičů. Protože ale většina rodičů a vychovatelů dnešních patnáctiletých dětí nemá vlastní zkušenost s drogou, dopouštějí se často velmi zjednodušených reakcí, projevují málo trpělivosti a skutečně upřímné snahy citlivému problému opravdu porozumět. A právě negativní podrážděnost a zjednodušování argumentů proti užívání drogy nadělá často víc škody než užítku.

Tato publikace předkládá způsoby komunikace s dětmi o této problematice a soubory konkrétních kroků, kterými mohou dospělí pomoci mladým lidem chránit se před drogou a tlakem na její užití, jemuž jsou vystaveny ve svém okolí. Představené postupy mohou být využity jak doma, tak ve škole.

O autorovi

Tom Illes žil ve státě Texas, kde vystudoval College – obor psychologie, policejní akademii, složil univerzitní zkoušku v oboru kriminální psychologie, státní zkoušku pro policejní úředníky (TCLEOSE) a státní zkoušku pro záchranáře (Department of Health – ECA).

V USA začal již při studiích pracovat v okresní věznici na příjmu a propouštění zadržovaných. Když získal kvalifikaci, byl zaměstnán jako vyšetřovatel případů spojených s organizovaným zločinem. Po ukončení studia byl agentem protidrogového oddělení a zároveň záchranářem u Zdravotnické záchranné služby státu Texas (Emergency Medical Service). Po návratu do ČR se aktivně věnoval této problematice, přičemž pracoval v sekretariátu Mezirezortní protidrogové komise jako rada.

Nyní působí u Zdravotnické záchranné služby.

Knihu vydává nakladatelství ISV a tiskárna TIRA s.r.o., Kafkova 42, 160 00 Praha 6, tel. 02/2431098, fax. 02/24317402, kde bude možné uvedenou knihu zakoupit, případně objednat.

Ve druhém čísle Bulletinu jsem Vás upozornil na knihu Ivety Vochalové Úplná prázdnota. Kniha mě velice zaujala a proto jsem její autorku požádal o pár slov o tom, proč knihu napsala. Zde je její odpověď.

Iveta Vochalová – Úplná prázdnota

Je to pár dnů, co jsem zahlédla ve vestibulu metra jednoho staršího pána, který mával slepeckou holí kolem sebe. První, co mě napadlo, bylo – musím se procpat davem lidí a pomoci mu. Pán se pohyboval kolem zdi, zřejmě proto, aby nezabloudil. Když jsem k němu přistoupila a opatrně jsem mu nabídla svou pomoc, vycítila jsem v jeho chování radost. Jistě si pomyslel: konečně někdo, kdo mě jen suše nepřehlédl.

Možná Vás napadne, proč začínám právě jakýmsi slepcem, když mým úkolem zřejmě je napsat něco o drogách. Musím se přiznat, že mi trvalo velmi dlouho, než jsem přišla na to, čím vlastně začnu, ale nakonec jsem si uvědomila, že tento problém je vlastně téměř stejný jako u drogové problematiky. Velice mě totiž mrzí, že tolikrát vidím slepé zoufalé lidi, kteří se snaží proniknout davem lidí. A ti lidé? Jen stojí a dělají jakoby je neviděli. Oni je vlastně ani nevidí. Je lepší se otočit. Ale co nám v tom vlastně brání? Proč je v nás najednou takový zvláštní pocit, že snad..., možná mu pomůže někdo jiný... nebo jsem měl...? ale teď je již stejně pozdě! Je přece lepší říci, že si může pomoci sám.

Tento přístup má většina lidí. Je snadnější někoho předem odsoudit, říci, že si za to stejně může sám. Takový narkoman přece ví, co drogy jsou, co znamenají, co mohou způsobit. Věděl to, tak ať trpí! Ale stejně takhle to přece můžete říct i o člověku, který si své zranění způsobí sám omylem.

Možná teď většina z Vás tvrdí – ale to je přece úplně něco jiného, inu nechám to jen na Vás. Já osobně jsem toho názoru, že když někdo bude potřebovat pomoc, pomůžu mu a nebudu přemýšlet nad tím, zda-li si za to mohl sám nebo ne.

Nebudu psát o tom, že drogy jsou nebezpečné, to (snad) všichni víme. Chtěla bych napsat něco málo o sobě a o své knize Úplná prázdnota. Tento článek vlastně píše díky mé knize, která zaujala některé čtenáře. Mezi nimi i policejního radu pana Vaněčka, který mě požádal, abych napsala pár řádků do časopisu Bulletin.

O drogovou problematiku jsem se začala zajímat asi v patnácti letech. Byl to spíš jen pasivní zájem, kdy jsem nacházela zálibu ve čtení knih. Nejdříve to byly pouze romány o narkomanech, později se k nim přidaly i odborné publikace a pravidelné přednášky. Drogy ale pro mne nebyly pouze suché informace z knih, nýbrž i tvrdá realita. Mnoho mých známých a přátel dříve či později začalo drogy užívat, a tak se mi tento problém zarýval hluboko do podvědomí, aby někdy mohl vyústit v něco, co přijde jen tak a vy vlastně nevíte proč.

Myslím, že to bylo asi v polovině prvního ročníku obchodní akademie, kdy jsem se nesoustředila na vyučovací hodinu, snad češtiny či dějepisu, vnímám jen jakési monotónní zvuky, které jen proplouvají kolem mne. Předě mnou leží papír a já držím v ruce pero. V hlavě se mi honí nějaké myšlenky, které jakoby chtěly poskládat do srozumitelných vět a souvislých řádků. A už začínám psát. Píše o chlapci, který je nesmělý a nejde mu matematika. Vlastně ani nevím proč, mně matematika nikdy nevadila. Nějak se začínám rozepisovat a hle, ten chlapec jde večer na koncert atd. Ten monotónní zvuk, který plul kolem mne, už dávno nevnímám, ani zvonění nevnímám, jen píše a píše. Vyruší mě jen čísi hlas, co že prý to vlastně píše, a jestli to bude kniha. Jen se směju. Jsou to jen takové nesmysly. Ale na požádání je přečtu, a jak se zdá, mají docela úspěch.

Nikdy bych si v té době nepomyslela, že z pár papírů se vytvoří příběh, který, ačkoliv ze začátku nevím, jak se vyvine, vyústí v můj sen, v můj příběh, který jen já sama ovlivním, jen v něco mého, opravdu mého, s čím si mohu dělat, co chci, a ne nikdo jiný. Po pár měsících se svěřím svým rodičům. Popravdě řečeno, nejsou zrovna nadšeni. Tak dcera píše knihu! A o čem? O drogách? Komu by se to líbilo, mají strach. Kdybych se raději učila... Jenže to psaní bylo silnější než já. Psala jsem pořád i v autobuse. Až najednou... došla jaksi inspirace. Nepsala jsem asi měsíc, nevím, možná déle. Byla jsem z toho nervózní a moji spolužáci mě nutili do psaní. Jeden mi dokonce začal vyhrožovat, že to musím dopsat, jinak prý ať mu to dám, on prý to dopíše sám. Sám! Sám! Jenže potom už by ta kniha nebyla moje?! Nebyla by má! Já už bych nemohla vymyslet děj. A co Tomáš, ten nevinný chlapec, co se díky mne stal závislým na drogách? Ten, co díky mě našel krásného pejska? Najednou je vám vše líto. Listujete tím vším, čtete pořád dokola ty nečitelné zápisky, čtete poslední stránky... až ...až najednou, píšete dál. Pak zbývá pár stran, pár řádků a vy už víte, víte, že... že už je konec. Najednou je hodina zbožiznalství a vy...vy jste právě dopsali svou knihu. Splnil se vám váš sen. Jen tak před vámi leží a vám je trochu smutno. Ale on to vlastně není

konec. Už víte, že jste knihu nechtěli jen napsat, teď ji chcete nechat vydat a to znamená, že se bude muset přepsat a udělat z ní něco, aby z toho něco mohla právě ta kniha, ta opravdová kniha vzniknout.

Trochu jsem se ale bála. Můj otec si přečetl první stranu již přeepsané knihy, ale jak se zdálo, nejraději by ji přepsal do spisovné češtiny. Příliš naděje na vydání mi nedal. A tak jednoho dne, když jsem byla sama doma, začala jsem obtelefonovávat nakladatelství a nabízet jim svou knihu. Bylo mi to velice nepříjemné. Některá nakladatelství sice nadchlo téma, ale zato je vůbec nenadchl můj věk 17. Bylo mi to líto, štvalo mě, že mě ostatní zavrhnou jen kvůli tomu, kolik mi je. Přišlo mi to celé jako veliká opovážlivost nabízet knihu, která je nejspíš asi brak. Styděla jsem se a měla jsem opravdu strach z toho, že se mi nějaký nakladatel vysměje a řekne mi, jak jsem si vůbec mohla myslet, že mi to někdo vydá.

Po několika neúspěších jsem se konečně dovolala do nakladatelství Themis. Zde mi jistá paní Křížanová sdělila, že jejich nakladatelství vydává pouze literaturu faktu, ale že se s radostí na můj výtvar podívá třeba hned druhý den. Druhý den jsem jí tedy vše předala a vyčkávala. Po pár měsících se mi ozvala, že se jí příběh velice líbil, prý si ho přečetla i její dcera a zaujal ji. Rozhodla se tedy, že ho dá přečíst literární kritičce paní Zítkové. Tímto rozhodnutím jsem byla velice poctěna, protože tato paní prý spolupracovala i s takovými spisovateli jako byl např. pan Hrabal a Páral. Přišlo zas oné čekání a pak i setkání s paní Zítkovou. Paní Zítková byla starší dáma, která mi vyprávěla mou knihu s velikým nadšením. Občas se mě zeptala na nějaké nejasnosti a pak zase povídala. Na konci našeho rozhovoru prolistovala jakýmsi katalogem nakladatelství, pak zvedla telefonní sluchátko a zavolala do nakladatelství Erika, kde zanechala vzkaz. Nakladatelství Erika se mi ozvalo velice brzo a já po pár úpravách, převážně pravopisných, předala svou tzv. knihu.

Další čekání. Na jaře 98 jsem se opět setkala s nakladatelem, který mi řekl svou představu, že by kniha vyšla asi do půl až tři čtvrtě roku. Byla jsem tak šťastná, že jsem musela až zadržovat smích. Tak tedy má kniha opravdu vyjde, říkáte si, a při tom máte na krajíčku. Zbývalo už jen předat pár věcí jako např. disketa s knihou, fotka a obrázky na návrh obálky. Kniha tedy opravdu vyšla, sice s obálkou trochu jinou než jsem si představovala, ale byla tu. Byl říjen, dva měsíce před mými devatenáctými narozeninami, a já se cítila jako nejšťastnější člověk na světě. Pak přišel i křest, který se konal na půdě obchodní akademie. Měl veliký úspěch, pozvání přijali i Dr. Bém spolu s panem Dr. Doudou a panem Kloučkem. Pan Klouček, který jako jediný z nich knihu četl, na požádání o ni něco málo řekl, ale prý ho mrzelo, že je trochu smutná.

Nevím, to je snad vše. Někteří měli z knihy radost a chtěli si ji hned přečíst, pro jiné jsem se stala bestii a šplhounkem a pro Vás ostatní bych chtěla zůstat sama sebou.

Na závěr bych snad ještě chtěla dodat – je lepší člověka poznat, než ho předem odsoudit.